

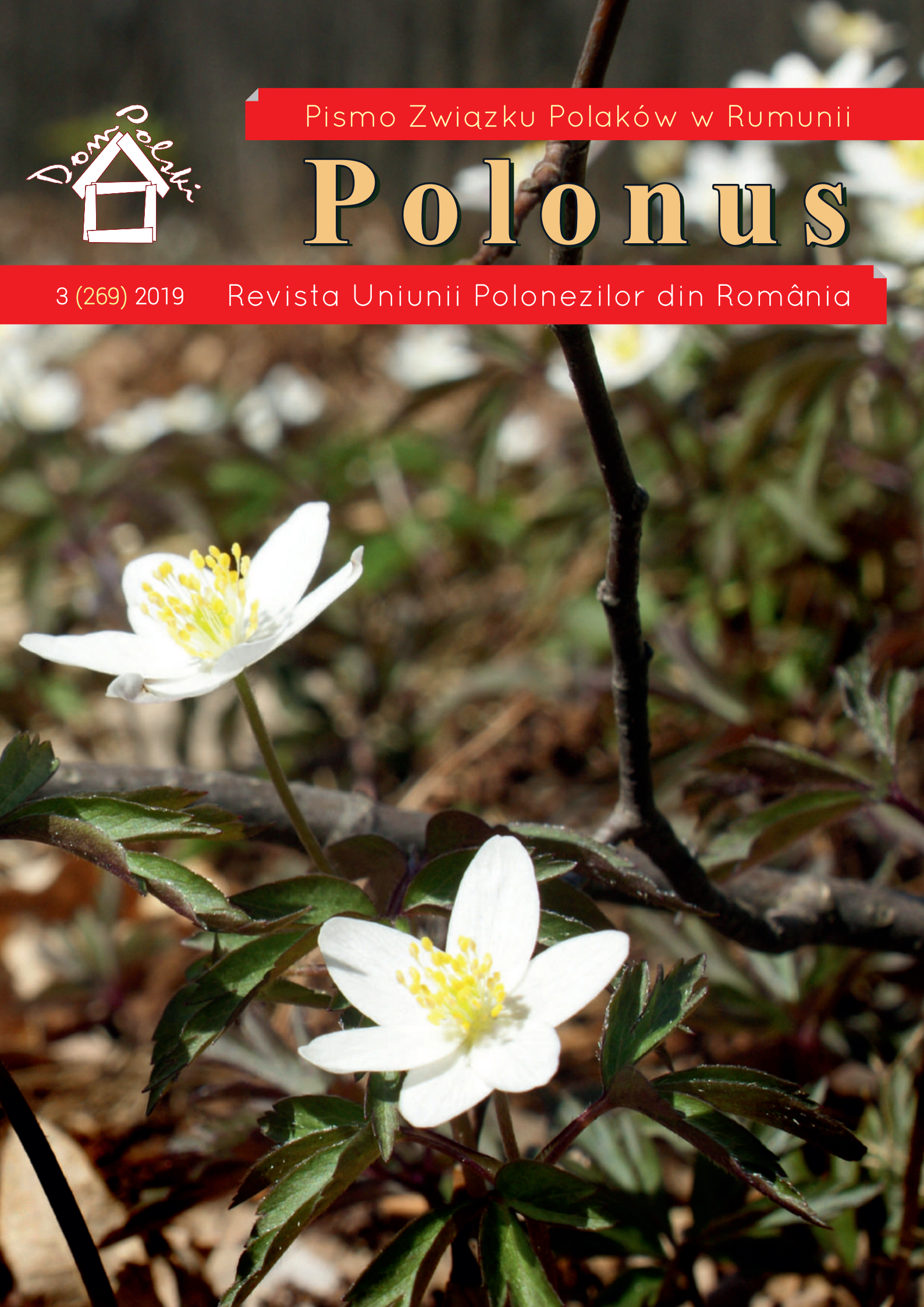

Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

3 (269) 2019

Revista Uniunii Polonezilor din România

Luna martie este cunoscută ca fiind luna care aduce primăvara, luna în care natura renaște și soarele începe să ne mângâie sufletele. Data de 8 martie amintește, de asemenea, de un nou început, cel în care femeile, în primii ani ai secolului XX s-au unit și au început să lupte pentru drepturile lor.

Ziua Internațională a Femeii este sărbătorită în mai multe țări ale lumii, în unele state fiind declarată zi liberă prin lege. În România această zi este considerată sărbătoarea tuturor mamelor, a bunicilor, a profesoarelor și a învățătoarelor.

Ca în fiecare an, Uniunea Polonezilor din România prețuiește în mod special femeia oferindu-i o floare ce simbolizează: respect, admirație și mulțumire. Cu acest prilej, președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, a transmis tuturor mamelor, bunicilor, doamnelor și domnișoarelor urări „ca această zi să fie una specială, dar zâmbetul, liniștea sufletească, sentimentul de împlinire, iubirea și respectul celor dragi să vă însoțească în fiecare zi pe parcursul întregului an”. Duminică, 3 martie a.c., doamnele și domnișoarele din Solonețu Nou, Poiana Micului, Pleșa, Suceava, Păltinoasa, Cacica, Siret și Vicșani au fost luate prin surprindere după liturghia în limba polonă și fiecare dintre ele a primit o floare și o felicitare. Ansamblurile „Sołoncanka” din Solonețu Nou și „Mała Pojana” din Poiana Micului, precum și copiii din Siret au interpretat după Sf. Liturghie în limba polonă cântece și poezii dedicate mamelor.

Ilona Biseada

Fotografii trimise de către participanți | Zdjęcia nadesłane przez uczestników

Pojana Mikuli | Poiana Micului

Marzec jest miesiącem, który rozpoczyna wiosnę, gdy natura budzi się do życia, a słońce zaczyna ogrzewać nasze dusze. Dzień 8 marca przypomina także o początkach, kiedy to kobiety na początku XX w. zjednoczyły się i rozpoczęły walkę o swoje prawa.

Międzynarodowy Dzień Kobiet świętowany jest w wielu krajach na całym świecie, w niektórych jest to nawet dzień wolny od pracy. W Rumunii dzień ten uważany jest także za święto wszystkich mam, babć, pań nauczycielek.

Jak co roku, Związek Polaków w Rumunii świętuje ten wyjątkowy dzień oferując kobietom kwiaty, mające wyrażać szacunek, podziw i podziękowania. Z okazji Dnia Kobiet prezes Związku Polaków w Rumunii złożył wszystkim mamom, babciom, paniom i pannom życzenia, „aby dzień ten był wyjątkowy, a uśmiech, spokój i poczucie spełnienia oraz miłość i szacunek bliskich towarzyszyła Paniom każdego dnia przez cały rok”. Wcześniej, w niedzielę 3 marca wszystkie panie i panny z Nowego Sołonce, Pojany Mikuli, Pleszy, Suczawy, Păltinoasy, Kaczyki, Seretu i Wikszan zostały mile zaskoczone – po Mszy św. w języku polskim otrzymały kwiaty i kartki z życzeniami. Zespoły „Sołoncanka” z Nowego Sołonce i „Mała Pojana” z Pojany Mikuli oraz dzieci z Seretu po nabożeństwie śpiewały także piosenki i recytowały wiersze dla mam.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

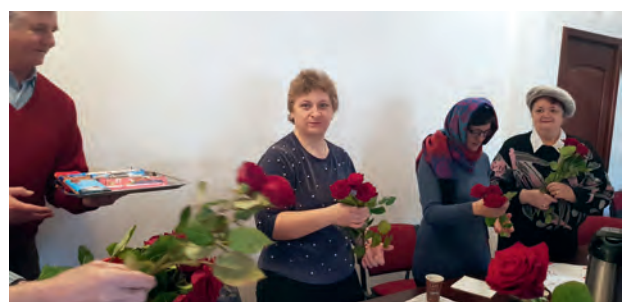
Plesza | Pleșa

Nowy Soloniec | Solonețu Nou

Seret, Wikszany | Siret, Vicșani

Suczawa | Suceava

Vizita părintelui rector Zdzisław Kłafka în Bucovina

La începutul lunii martie a.c., rectorul Zdzisław Kłafka împreună cu dr. Jan Wiśniewski – lector universitar la Școala Superioară de Cultură Socială și Mediatică din Toruń (WSKSiM), au vizitat Bucovina. WSKSiM este o școală privată înființată în 2001, având ca specializări: jurnalism și comunicare socială, studii culturale, științe politice și informatică pentru nivelul de licență, masterat și inginerie, dar și câteva specializări pentru studii postuniversitare.

Din 2015 Uniunea Polonezilor din România colaborează cu WSKSiM – în cadrul programului Erasmus+. Studenții din Toruń își fac stagiul de practică la organizația comunității poloneze din România. Până în momentul de față la Dom Polski din Suceava acest fel de practică au efectuat cinci studenți. La stagii vin și lectori universitari și angajații ai Școlii Superioare de Cultură Socială și Mediatică din Toruń.

Wizyta ojca rektora Zdzisława Kłafka na Bukowinie

Na początku marca tr. Bukowinę odwiedził rektor Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu ojciec Zdzisław Kłafka wraz z dr. Janem Wiśniewskim – wykładowcą w WSKSiM. Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu jest niepubliczną uczelnią założoną w 2001 r., kształcąca na kierunkach: dziennikarstwo i komunikacja społeczna, kulturoznawstwo, politologia i informatyka na studiach licencjackich, magisterskich i inżynierskich, a także na kilku kierunkach na studiach podyplomowych.

Od 2015 r. Związek Polaków w Rumunii współpracuje z WSKSiM w ramach programu Erasmus+. Studenci toruńskiej uczelni odbywają praktyki w organizacji polonijnej w Rumunii. Do tej pory w Domu Polskim w Suczawie na takich praktykach przebywało pięciu studentów. Na staże przyjeżdżają także wykładowcy i pracownicy Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu.

În timpul vizitei sale din Bucovina, părintele Zdzisław Klafka a avut ocazia să îi cunoască pe polonezii din Solonețu Nou. Duminică a oficiat pentru ei Sfânta Liturghie împreună cu părintele paroh Stanislav Cucharec. În timpul întâlnirii cu președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, la Dom Polski din Suceava, a fost semnat un acord pentru schimb de studenți și lectori pentru anul academic curent, dar și o înțelegere privind colaborarea în următorii cinci ani.

W czasie swojej wizyty na Bukowinie ojciec Zdzisław Klafka miał okazję poznać Polaków mieszkających w Nowym Solonce. W niedzielę odprawił dla nich Mszę św. wraz ks. proboszczem Stanisławem Kucharkiem. Podczas spotkania z prezesem Związku Polaków w Rumunii Gerwazym Longherem w Domu Polskim w Suczawie podpisano umowę o wymianie studentów i wykładowców w bieżącym roku akademickim, a także porozumienie o współpracy na kolejne pięć lat.

Părintele rector s-a întâlnit de asemenea cu tineretul de origine poloneză care învață la Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului. La Școala Superioară de Cultură Socială și Mediatică studiază și polonezi care locuiesc în afara granițelor Poloniei. Părintele rector Zdzisław Klafka și dr. Jan Wiśniewski au vorbit, printre altele, despre misiunea școlii care este „în slujba omului”, precum și despre oportunitățile de studiu la WSKSiM din Toruń ale tinerilor din diaspora poloneză din România.

Iuliana Aneșca Dascălu

Ojciec rector spotkał się także podczas swojej wizyty z młodzieżą polskiego pochodzenia, uczącą się w Kolegiul im. Aleksandru cel Bun w Gura Humorului. W Wyższej Szkole Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu studiują także Polacy mieszkający za granicą. Ojciec rector Zdzisław Klafka i dr Jan Wiśniewski mówili między innymi o misji uczelni, którą jest „służba człowiekowi”, oraz o możliwości podjęcia nauki w WSKSiM w Toruniu także przez młodzież polonijną z Rumunii.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Foto: Ierzyńska Michalina Budaś, Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Ziua Internațională a Limbii Materne

Ziua Internațională a Limbii Materne este o sărbătoare organizată anual la 21 februarie în întreaga lume, cu scopul de a promova diversitatea lingvistică și culturală, precum și multilingvismul. A fost anunțată de UNESCO pentru prima dată la 17 noiembrie 1999 și a fost recunoscută de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin aceeași rezoluție prin care anul 2008 a fost declarat Anul Internațional al Limbilor.

Ziua Internațională a Limbii Materne a fost sărbătorită pentru prima dată în februarie 2000. Data semnifică ziua din 1952 în care studenții care demonstrau pentru recunoașterea limbii lor materne, bengala, ca limbă națională a Pakistanului, au fost uciși de poliție la Dhaka, astăzi devenită capitala Bangladesh-ului.

Cu ocazia Zilei Internaționale a Limbii Materne, în săptămâna 18-22 februarie 2019, la școlile din județul Suceava în care se predă limba polonă maternă au avut loc o serie de activități cultural-educative destinate acestui eveniment.

La Școala Gimnazială din Cacica copiii din clasele V-VIII, coordonați de cadre didactice (Terezia Solcan, profesoară de limba polonă, Gheorghe Nelu Andronic, profesor coordonator, Stela Scheuleac, profesoară de limba engleză, Alina Catargiu, profesoară de limba română, Nicoleta Ciornei, prof. învățământ primar și Mihaela Bălăcian, prof. învățământ primar) au participat la activități ce au inclus realizarea unui poster despre Polonia, au cântat cântece patriotice în limba polonă: „Płynie Wisła, płynie”, „Przybyli ułani pod okienko”, au recitat poezii în limba polonă: „Nie wiedziałem” de Stefania Ottowa, „Polska mowa” de Władysław Bełza și au dansat „Polonezul”.

Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego

Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego to coroczne święto obchodzone 21 lutego na całym świecie w celu promowania różnorodności językowej i dziedzictwa kulturowego oraz wielojęzyczności. Ustanowiony został przez UNESCO 17 listopada 1999 r., a Zgromadzenie Ogólne ONZ ogłosiło rok 2008 Międzynarodowym Rokiem Języków.

Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego po raz pierwszy obchodzony był w roku 2000. Data obchodów upamiętnia wydarzenie z 1952 r., kiedy to studenci demonstrujący na rzecz nadania językowi bengalskiemu – ich językowi ojczystemu – statusu języka urzędowego, zginęli z rąk policji w Dhace – stolicy Bangladeszu.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego w dniach 18-22 lutego w szkołach, w których nauczany jest język polski jako ojczysty w województwie Suczawa, odbyły się różnorodne wydarzenia kulturalne i edukacyjne.

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Kaczyce, pod okiem nauczycieli (Terezii Solcan – nauczycielki języka polskiego, Gheorghe Nelu Andronika – koordynatora szkoły, Stelii Scheuleac – nauczycielki języka angielskiego, Aliny Catargiu – nauczycielki języka rumuńskiego oraz Nicolety Ciornei i Mihaeli Bălăcian od nauczania początkowego), tworzyli plakaty o Polsce, śpiewali polskie piosenki: „Płynie Wisła, płynie”, „Przybyli ułani pod okienko”, recytowali polskie wiersze: „Nie wiedziałem” Stefanii Ottowej, „Polska mowa” Władysława Bełzy oraz tańczyli poloneza.

Szkoła Podstawowa w Kaczyce | Școala Gimnazială din Cacica

Posterele au fost realizate de către fiecare clasă, acestea fiind jurizate de către un juriu ales dintre reprezentanții profesorilor și reprezentanți ai elevilor. Posterele sunt expuse în sala mini-muzeului din școală.

Pentru a marca mai solemn această sărbătoare, unii copii au fost îmbrăcați în costume populare poloneze. Săptămâna s-a încheiat cu un dans național – „Polonez”.

La Grădinița cu Program Normal din Moara Nică, preșcolarii celor două grupe, sub coordonarea profesoarei de limba polonă, Teresa Biała, au învățat cântecele poloneze: „My jesteśmy krasnoludki” și „Pingwin”. La Școala Gimnazială Moara Nică, elevii au aprofundat alfabetul limbii polone și au învățat cântecul polonez „Polskie abecadło znam”.

Plakaty wykonane przez każdą z klas zostały ocenione przez jury złożone z przedstawicieli nauczycieli i uczniów. Zostały potem wyeksponowane w sali szkolnego mini-muzeum.

Aby podkreślić świąteczny charakter obchodów, niektórzy uczniowie wystąpili w polskich strojach ludowych. Tydzień zakończyło odtańczenie polskiego tańca narodowego – poloneza.

W Przedszkolu w Moara Nică, dzieci z obu grup wiekowych, pod okiem nauczycielki języka polskiego Teresy Białej, uczyły się polskich piosenek: „My jesteśmy krasnoludki” i „Pingwin”. Natomiast w Szkole Podstawowej w Moara Nică uczniowie powtarzali polski alfabet i nauczyli się piosenki „Polskie abecadło znam”.

Szkoła Podstawowa w Moara Nică | Școala Gimnazială din Moara Nică

Przedszkole w Moara Nică | Grădinița din Moara Nică

Tot la Moara Nică, sub îndrumarea doamnei profesoare de limba polonă, Teresa Białą, elevii din clasele 0-X care studiază limba polonă sâmbăta, au învățat o poezie poloneză „Abecadło z pieca spadło” de Julian Tuwim și au aflat lucruri interesante despre originea limbii polone.

La Școala Gimnazială din Păltinoasa, sub îndrumarea doamnei profesoare de limba polonă, Teresa Białą, elevii au învățat poezia „Abecadło z pieca spadło” de Julian Tuwim.

Także w Moara Nică i także pod okiem nauczycielki języka polskiego Teresy Białej, uczniowie klas 0-X, uczęszczający na lekcje języka polskiego w soboty, uczyli się wiersza Juliana Tuwima „Abecadło z pieca spadło” i dowiedzieli się wielu ciekawych rzeczy na temat pochodzenia języka polskiego.

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Păltinoasa, razem z nauczycielką języka polskiego Teresą Białą uczyli się wiersza Juliana Tuwima „Abecadło z pieca spadło”.

Szkola Podstawowa w Păltinoasie | Școala Gimnazială din Păltinoasa

Pe data de 21 februarie, la Școala Gimnazială „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului, doamnele profesoare de limba polonă Edviga Molner și Teresa Białą, precum și doamna director Otilia Moroșan au organizat cu clasele V-VI și VII-VIII activități dedicate Zilei Internaționale a Limbii Materne.

La clasele a V-a și a VI-a, în cadrul activităților s-a explicat semnificația cuvântului „matern”, iar elevii au căutat și găsit sinonime ale acestui cuvânt. S-a lucrat pe grupe și s-au folosit metode participativ

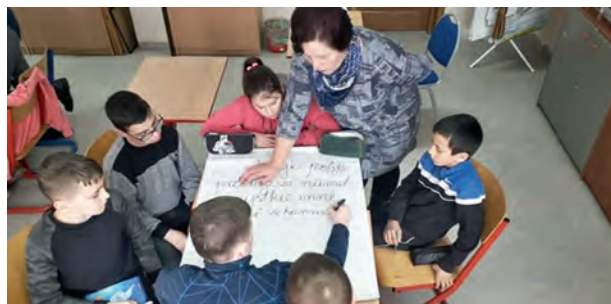
21 lutego w Szkole Podstawowej im. Krystyny Bochenek w Pojanie Mikuli zajęcia poświęcone Międzynarodowemu Dniu Języka Ojczystego z uczniami klas V-VI i VII-VIII zorganizowały nauczycielki języka polskiego Edviga Molner i Teresa Białą oraz dyrektor szkoły Otilia Moroșan.

W klasach V i VI podczas zajęć wyjaśniono znaczenie słowa „ojczysty”, do którego uczniowie szukali synonimów. Pracowano w grupach, wykorzystując metody aktywizujące, jak burza mó-

active, cum ar fi brainstormingul și metoda exploziei stelare. Elevii au pronunțat cuvântul „mama” în mai multe limbi și au învățat citate ale unor mari scriitori referitoare la acest cuvânt. Evaluarea activității s-a făcut prin realizarea unor postere. Elevii claselor a VII-a și a VIII-a au desfășurat activitatea „Învățã limba polonã” și „Scurtã istorie a limbii polone”.

zgów czy gwiazda pytań. Uczniowie wymawiali słowo „mama” w wielu językach i poznawały cytaty wielkich pisarzy odnoszące się do tego słowa. W celu ewaluacji uczniowie wykonywali plakaty. Uczniowie klas VII i VIII natomiast uczestniczyli w zajęciach pod nazwą „Ucz się polskiego” i „Krótka historia języka polskiego”.

*Szkola Podstawowa im. Krystyny Bochenek w Pojanie Mikuli
Școala Gimnazială „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului*

Cu ocazia acestei zile s-au realizat și filmulețe în care elevii au prezentat oral și în scris câte un cuvânt îndrăgit de ei în limba maternă, după care l-au tradus în limba română și au explicat semnificația acestui cuvânt. La finalul prezentării, elevii au găsit modalități de încurajare a celorlalți pentru a învăța o limbă maternă, chiar dacă nu o cunosc și nu o vorbesc acasă, dar care poate le va folosi pe parcursul învățării școlare sau extrașcolare.

La Școala Gimnazială „Petru Mușat” din Siret, Ziua Internațională a Limbii Materne a fost marcată prin desfășurarea de diverse activități pe grupe de elevi, toate sub îndrumarea profesoarei de limba polonă maternă, Joanna Maksim. Elevii din clasele 0 și I au realizat un colaj cu steagul Poloniei, au colorat costumul național și au cântat „Jestem Polakiem”. Copiii din clasele a II-a și a III-a au realizat dezbateri cu privire la ziua limbii materne, la însemnele Poloniei: stema, conturul țării, steagul, capitala, fluviul Vistula etc. Elevii din clasele a IV-a și a V-a au intonat imnul Poloniei, au interpretat cântece populare poloneze și au învățat cuvinte noi în limba polonă.

Z okazji obchodów Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego zrealizowano także krótkie filmy, w których uczniowie prezentowali pisemnie i ustnie ulubione słowa w języku ojczystym, które tłumaczyli następnie na język rumuński i wyjaśniali ich znaczenie. Na koniec zachęcali innych do uczenia się języka ojczystego, nawet jeśli go nie znają i nie posługują się nim w domach, ale mogą wykorzystywać go podczas nauki w szkole i w czasie zajęć pozaszkolnych.

W Szkole Podstawowej im. Petru Mușata w Serecie Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego obchodzono w formie różnorodnych zajęć w grupach pod kierunkiem nauczycielki języka polskiego Joanny Maksim. Dzieci z klas 0 i I wykonały kolaże z flagą Polski, kolorowały polski strój narodowy i śpiewały piosenkę „Jestem Polakiem”. Uczniowie klas II i III rozmawiali na temat dnia języka ojczystego, polskich symboli: godła, granic, flagi, stolicy, rzeki Wisły i in. Uczniowie klas IV i V natomiast śpiewali polski hymn i polskie piosenki ludowe oraz nauczyli się wielu nowych polskich słów.

*Szkola Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Nowym Sółcu
Școala Gimnazială „Henryk Sienkiewicz” din Solonețu Nou*

La Școala Gimnazială „Henryk Sienkiewicz” din Solonețu Nou, sub îndrumarea profesoarei de limba polonă maternă, Maria Ostrowschi-Chahula și a profesorului coordonator, Carmen Marculeac, evenimentul a fost marcat prin vizionarea de către elevi a unei prezentări multimedia dedicate Zilei Internaționale a Limbii Materne. Prezentarea a cuprins definiții, imagini cu personalități poloneze și curiozități, dar și informații privind limbile materne din lume. Elevii au dezlegat rebusuri, au susținut un concurs de dicție și au realizat fiecare câte un desen care trebuia să reprezinte ceva legat de limba maternă și minoritatea poloneză. Desenele lor au fost asociate cu școala la care învață, cu olimpiada de limba polonă, cu alfabetul polonez, Uniunea Polonezilor din România, obiceiuri poloneze din Solonețu Nou, bucătăria poloneză, precum și cu simbolurile naționale și cu Polonia. La sfârșitul activității fiecare clasă a primit diplome de participare.

W Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Nowym Sółcu uczniowie, pod kierunkiem nauczycielki języka polskiego Marii Ostrowschi-Chahula i koordynatora szkoły Carmen Marculeac, obejrzeni prezentację multimedialną poświęconą Międzynarodowemu Dniu Języka Ojczystego, która zawierała definicje, wizerunki ważnych dla Polski postaci oraz ciekawostki, a także informacje na temat języków świata. Uczniowie rozwiązywali też rebusy, wzięli udział w konkursie na najlepszą dykcję i wykonały rysunki, związane z językiem polskim i polską mniejszością. Rysunki ilustrowały szkołę, w której się uczą, olimpiadę języka polskiego, polski alfabet, Związek Polaków w Rumunii, polskie zwyczaje kulturowane w Nowym Sółcu, polską kuchnię oraz polskie symbole narodowe i Polskę. Na zakończenie wszystkie klasy otrzymały dyplomy za udział w zajęciach.

*Kursy języka polskiego w Domu Polskim w Suczawie
Cursuri de limba polonă la Dom Polski din Suceava*

La sediul Uniunii Polonezilor din România, profesoara de limba polonă de la Colegiul Național „Petru Rareș” din Suceava, Teresa Białą, și elevii din mai multe școli din Suceava care învață limba polonă, au organizat activitatea „Scurtă istorie a limbii polone”.

La Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului, profesoara de limba polonă, Hanna Gałęcka, a organizat mai multe activități cu elevii din clasele IX-XII care studiază limba polonă: concursul „Cunoști această țară?”, prezentări multimedia cu tema „Turismul în Polonia”, „Simbolurile naționale”, „O scurtă istorie a Poloniei”, „Mâncăruri poloneze tradiționale”, jocuri: „Kukułka” și „Pingwin”, activități activ-participative „Alfabetul polonez”, concurs cu tema „Cine găsește mai multe cuvinte?”.

*Colegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului
Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului*

Felicitări tuturor cadrelor didactice și copiilor pentru minunatele activități organizate pentru sărbătorirea Zilei Internaționale a Limbii Materne!

Limba maternă este cel mai puternic instrument de conservare și dezvoltare a patrimoniului național, iar toate acțiunile ce promovează diseminarea limbilor materne duc la încurajarea diversității lingvistice și educației multilingve, ajutând în același timp la dezvoltarea conștiinței tradițiilor lingvistice și culturale în întreaga lume și la inspirarea solidarității bazate pe înțelegere, toleranță și dialog.

*Cristina-Maria Albu
– inspector școlar pentru minorități*

W Domu Polskim w Suczawie – siedzibie Związku Polaków w Rumunii, nauczycielka języka polskiego w Colegiul Național im. Petru Rareșą Teresa Białą zorganizowała dla swoich uczniów, pochodzących z wielu suczawskich szkół, zajęcia pod nazwą „Krótka historia języka polskiego”.

W Colegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului zajęcia poświęcone Międzynarodowemu Dniu Języka Ojczystego z uczniami klas IX-XII zorganizowała nauczycielka języka polskiego Hanna Gałęcka, między innymi: konkurs „Czy znasz ten kraj?”, prezentacje multimedialne: „Turystyka w Polsce”, „Symbole narodowe”, „Krótka historia Polski”, „Tradycyjna polska kuchnia”, zabawy: „Kukułka” i „Pingwin”, zajęcia aktywizujące „Polski alfabet” i konkurs „Kto znajdzie więcej słów?”.

Gratulacje dla wszystkich nauczycieli i ich uczniów za wspaniałe działania zorganizowane z okazji Międzynarodowego Dnia Języków Ojczystych!

Język ojczysty to ogromnie ważny element zachowania i rozwijania dziedzictwa narodowego. Wszelkie działania promujące języki ojczyste motywują do zachowania różnorodności językowej i edukacji wielojęzycznej, wspomagając jednocześnie rozwijanie świadomości tradycji językowej i kulturalnej w świecie, a także inspirują zachowania, oparte na zrozumieniu, tolerancji i dialogu.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Fotografii trimise de către participanți | Zdjęcia nadesłane przez uczestników

Comisii ale Consiliului Minorităților Naționale

La începutul fiecărui an, Departamentul pentru Relații Interetnice organizează la București reuniuni ale comisiilor din cadrul Consiliului Minorităților Naționale pentru a stabili noul comitet de conducere al comisiei și agenda de activități a comisiilor pentru anul 2019.

Astfel, pe 19 februarie, au avut loc Comisia pentru învățământ și tineret și Comisia pentru cultură, culte și mass-media. La cele două reuniuni au participat alături de reprezentanți ai organizațiilor minorităților naționale din România, reprezentanți ai departamentului: doamna Lacziko Enikő Katalin – secretar de stat, doamna Christiane Gertrud Cosmatu și domnul Amet Aledin, subsecretari de stat în cadrul departamentului.

Pe agenda de lucru a celor două comisii s-au aflat următoarele teme: alegerea comitetului de conducere pentru anul 2019, Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare – discuții cu privire la implicarea organizațiilor minorităților naționale în pregătirea celui de al III-lea Raport național privind stadiul implementării Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare, precum și stabilirea agendei de activități a celor două comisii pentru anul 2019.

În urma alegerilor desfășurate a fost aleasă conducerea pentru: Comisia pentru învățământ și tineret – președinte doamna Vildan Bormambet de la Uniunea Democrată Turcă din România și Comisia pentru cultură, culte și mass-media – președinte doamna Serin Turkoglu de la Uniunea Democrată Turcă din România.

În contextul în care anul 2019 a fost declarat „Anul cărții” în România, reprezentanții minorităților naționale au fost încurajați să propună proiecte care promovează lectura în limba maternă, dar și să susțină activitatea de traducere a unor autori care provin din rândul propriilor comunități. Ambele comisii au dezbătut pe domeniul respectiv de activi-

Komisje Rady Mniejszości Narodowych

Na początku każdego roku Departament Relacji Interetnicznych organizuje w Bukareszcie spotkania komisji działających w ramach Rady Mniejszości Narodowych w celu wyboru nowego kierownictwa komisji i ustanowienia kalendarza ich działalności na rok 2019.

19 lutego tr. odbyły się posiedzenia Komisji oświaty i młodzieży oraz Komisji kultury, wyznań i środków masowego przekazu. W obu spotkaniach udział wzięli, obok przedstawicieli organizacji mniejszości narodowych, reprezentujący Departament Relacji Interetnicznych: sekretarz stanu Lacziko Enikő Katalin oraz podsekretarze stanu Christiane Gertrud Cosmatu i Amet Aledin.

W programie posiedzeń komisji znalazły się następujące kwestie: wybór kierownictwa komisji na rok 2019, Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych – omówienie udziału organizacji mniejszości narodowych w opracowanie III Raportu dotyczącego stanu wdrażania Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych oraz ustanowienie programu działalności obu komisji w 2019 r.

W wyniku wyborów prezesem Komisji oświaty i młodzieży została Vildan Bormambet z Demokratycznego Związku Turków w Rumunii, a prezesem Komisji kultury, wyznań i środków masowego przekazu – Serin Turkoglu, także z Demokratycznego Związku Turków w Rumunii.

W kontekście ustanowienia w Rumunii roku 2019 Rokiem Książki przedstawicielom mniejszości narodowych zaproponowano opracowanie projektów promujących czytelnictwo w językach ojczystych, a także tłumaczenia autorów pochodzących z mniejszości narodowych. Obie komisje przedyskutowały, odpowiednio na swoim polu działalności, sposoby wypełnienia ankiet, których odpowiedzi stanowiąc będą podstawę do opracowania III Ra-

tate, modalitățile de completare a chestionarelor ale căror răspunsuri vor sta la baza întocmirii celui de-al III-lea Raport național privind stadiul implementării Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare în România.

În cadrul Comisiei pentru cultură, culte și mass-media, doamna secretar de stat Lacziko Enikő Katalin s-a referit la colaborarea dintre Departamentul pentru Relații Interetnice și Uniunea Scriitorilor din România, prin care se acordă premii pentru scriitorii care aparțin minorităților naționale, în cadrul evenimentului „Premiile pentru literatura în limbile minorităților”.

Calendarul activităților pentru anul 2019, pentru fiecare dintre cele două comisii, a fost stabilit, printre aceste activități regăsindu-se și unele care urmează să fie organizate în comun.

Alina Valentina Spaine

Foto: Alina Valentina Spaine

portu dotyczącego stanu wdrażania Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych w Rumunii.

Podczas posiedzenia Komisji kultury, wyznań i środków masowego przekazu sekretarz stanu Lacziko Enikő Katalin poruszyła temat współpracy Departamentu Relacji Interetnicznych ze Związkiem Pisarzy Rumuńskich, na podstawie której przyznawane są nagrody dla pisarzy wywodzących się z mniejszości narodowych w ramach wydarzenia pod nazwą „Nagrody dla literatury w językach mniejszości narodowych”.

Dla obu komisji ustalono kalendarz działań na rok 2019. Wśród nich znalazły się także takie, które realizowane będą wspólnie.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Olimpiada krajowa z języka polskiego

Język polski, ze względu na to, że Polacy uznani są za jedną z 20 historycznych mniejszości mieszkających w Rumunii, ma status języka ojczystego. Nauczany jest w ramach rumuńskiego systemu edukacji w dziewięciu szkołach w województwie Suczawa i jest dla uczących się go przedmiotem obowiązkowym. Stąd też, podobnie jak w przypadku innych materii, także z języka polskiego odbywają się do roczne olimpiady. Rozpoczynają się etapem szkolnym, po którym następują olimpiady wojewódzka i krajowa.

Od początku lat 90. do roku 2012 olimpiada z języka polskiego kończyła się na etapie wojewódzkim, ponieważ nauczanie polskiego odbywa się w obrębie jednego tylko województwa. W roku szkolnym 2012/2013 Związek Polaków w Rumunii zorganizował po raz pierwszy zawody na szczeblu krajowym, aby umożliwić ich laureatom udział w Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego w Warszawie i rywalizację z uczniami z całej Polski, a także z Litwy, Łotwy, Białorusi, Ukrainy, Czech, Słowacji czy Węgier oraz z zawodnikami z całego świata, biorącymi udział w olimpiadzie za pomocą Internetu. Już rok później rumuńskie Ministerstwo Edukacji Narodowej wprowadziło krajową olim-

Olimpiada națională de limba polonă

Limba polonă, având în vedere că polonezii sunt recunoscuți ca fiind una din cele 20 de minorități istorice care trăiesc în România, are statut de limbă maternă. Este predată în cadrul sistemului educațional românesc în nouă școli din județul Suceava și este materie obligatorie pentru cei care o învață. Prin urmare, asemănător ca și în cazul altor materii, și la limba polonă au loc olimpiade anuale. Acestea încep cu etapa pe școală, după care urmează etapa județeană și cea națională.

De la începutul anilor '90 până în 2012 olimpiada de limba polonă se încheia cu etapa județeană, deoarece limba polonă se învață într-un singur județ. În anul școlar 2012/2013 Uniunea Polonezilor din România a organizat pentru prima dată competiții la nivel național pentru a putea oferi laureatilor posibilitatea de a participa la Olimpiada de Literatură și Limbă Polonă din Varșovia și să rivalizeze cu elevi din întreaga Polonie, dar și din Lituania, Letonia, Belarus, Ucraina, Cehia, Slovacia sau Ungaria, precum și cu concurenții din întreaga lume care participă la olimpiadă prin intermediul Internetului. Un an mai târziu Ministerul Educației Naționale din România a introdus olimpiada de limba polonă ma-

piadę z języka polskiego ojczystego do kalendarza olimpiad szkolnych i odtąd jest jej organizatorem i uznaje warszawskie zawody jako olimpiadę międzynarodową, jak również osiągnięte w niej wyniki.

terną w kalendarz olimpiad szkolnych i od tego czasu jest jej organizatorem i uznaje warszawskie zawody jako olimpiadę międzynarodową, jak również osiągnięte w niej wyniki.

Tegoroczna olimpiada krajowa odbyła się w gościnnych progach Colegiul Tehnic im. Samuila Ispescu w Suczawie w dniach 15-16 marca. Poprzedziła ją olimpiada wojewódzka 16 lutego, tradycyjnie już w Colegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului, w wyniku której do kolejnego etapu zakwalifikowało się 26 uczniów klas VII-XII.

Organizatorem olimpiady krajowej jest Ministerstwo Edukacji Narodowej i Wojewódzkie Kuratorium Oświaty w Suczawie przy udziale Komitetu Głównego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego w Warszawie oraz Związku Polaków w Rumunii. Nad przebiegiem olimpiady czuwała Elvira Codrea – doradca w rumuńskim MEN, sekretarzem była Cristina Maria Albu – wizytator do spraw języka polskiego w suczawskim kuratorium, a w skład komisji, oprócz nauczycieli języka polskiego: Marii Ostrowschi-Chahula, Edvigi Molner, Terezii Solcan, Teresy Białej i Hanny Gałęckiej weszli także lektorzy języka polskiego: Justyna Szczepaniak z Uniwersytetu w Bukareszcie i Małgorzata Tomasziewicz z Uniwersytetu Babeş-Bolyai w Klużu oraz dr Wojciech Kaliszewski – przedstawiciel Komitetu Głównego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego w Warszawie.

Olimpiada națională de anul acesta s-a desfășurat la Colegiul Tehnic „Samuil Ispescu” din Suceava în zilele de 15-16 martie a.c. A fost precedată de olimpiada județeană care a avut loc pe 16 februarie, ca în fiecare an, la Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului, în urma căreia pentru etapa următoare s-au calificat 26 de elevi de la clasele VII-XII.

Organizatorul olimpiadei naționale este Ministerul Educației Naționale și Inspectoratul Școlar Județean Suceava împreună cu Comitetul Central al Olimpiadei de Literatură și Limbă Polonă din Varșovia, precum și cu Uniunea Polonezilor din România. De desfășurarea olimpiadei s-a ocupat Elvira Codrea – consilier în cadrul MEN din România, secretar a fost Cristina Maria Albu – inspector pentru limba polonă în cadrul Inspectoratului Școlar Județean Suceava, iar în componența comisiei, pe lângă profesorii de limba polonă: Maria Ostrowschi-Chahula, Edviga Molner, Terezia Solcan, Teresa Biala și Halina Gałęcka au luat parte și lectorii de limba polonă: Justyna Szczepaniak de la Universitatea din București și Małgorzata Tomasziewicz de la Universitatea „Babeş Bolyai” din Cluj-Napoca, precum și dr. Wojciech Kaliszewski – reprezentantul Comitetului Central al Olimpiadei de Literatură și Limba Polonă din Varșovia.

W uroczystym otwarciu olimpiady w piątek 15 marca, które poprowadziła Cristina Albu, udział wzięli uczniowie, ich nauczyciele, członkowie komisji sprawdzających i nadzorujących, reprezentująca MEN i przewodnicząca olimpiadzie Elvira Codrea, kurator wojewódzki Cristian Cuciurean, dyrektor wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Suczawie Elena Manuela David, wizytator ds. języka ukraińskiego w Wojewódzkim Kuratorium Oświaty w Suczawie i prezes Związku Ukraińców w Rumunii – filii Bukowina Ilie Sauciuc oraz oczywiście współorganizatorzy olimpiady krajowej – poseł z ramienia polskiej mniejszości w Parlamencie Rumunii Victoria Longher i prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher. Komitet Główny Olimpiady Literatury i Języka Polskiego w Warszawie reprezentował dr Wojciech Kaliszewski.

La deschiderea oficială a olimpiadei, vineri, 15 martie, condusă de Cristina Albu, au luat parte: elevii, profesorii lor, membrii comisiei de verificare și supraveghere, reprezentanta MEN și conducătoarea olimpiadei – Elvira Codrea, inspectorul școlar general Cristian Cuciurean, directorul Casei Corpului Didactic Suceava, Elena Manuela David, inspectorul pentru limba ucraineană din cadrul Inspectoratului Școlar Județean Suceava și președintele Uniunii Ucrainenilor din România – filiala Bucovina, Ilie Sauciuc, precum și coorganizatorii olimpiadei naționale – deputatul din partea minorității polone în Parlamentul României, Victoria Longher și președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher. Comitetul Central al Olimpiadei de Literatură și Limbă Polonă din Varșovia a fost reprezentat de dr. Wojciech Kaliszewski.

W tegorocznej olimpiadzie krajowej udział wzięło 15 uczniów klas VII-VIII ze Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Nowym Siołńcu, Szkoły Podstawowej im. Krystyny Bochenek w Pojanie Mikuli oraz kilku suczawskich szkół podstawowych, przygotowanych przez Marię Ostrowschi-Chahula i Teresę Białą oraz 11 licealistów z Kolegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului i kilku suczawskich szkół średnich, którzy przygotowywali się pod okiem Hanny Gałęckiej i Teresy Białej.

La olimpiada națională de anul acesta au luat parte 15 elevi din clasele VII-VIII de la Școala Gimnazială „Henryk Sienkiewicz” din Solonețu Nou, Școala Gimnazială „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului, precum și de la câteva școli gimnaziale din Suceava, pregătiți de Maria Ostrowschi-Chahula și Teresa Bială, precum și 11 liceeni de la Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului și de la câteva licee din Suceava care au fost pregătiți de către Halina Gałęcka și Teresa Bială.

W kategorii klas VII miejsce I zajęła Karolina Longher, ucząca się Szkole Podstawowej nr 1 w Suczawie, miejsce II – Rafael Marculeac, a miejsce III – Rebeca Elisabeta Droșceac – oboje z Nowego Siołńca. Wyróżnienie otrzymali natomiast Maria Monica Hofman z Pojany Mikuli oraz David Vladislav Balac z Nowego Siołńca.

La categoria clasei a VII-a locul I a fost câștigat de Karolina Longher, elevă la Școala Gimnazială Nr. 1 din Suceava, locul II a fost ocupat de Rafael Marculeac, iar locul III de Rebeca Elisabeta Droșceac – ambii din Solonețu Nou. În schimb, mențiune au obținut Maria Monica Hofman din Poiana Micului și David Vladislav Balac din Solonețu Nou.

W kategorii klas VIII najlepszą okazała się Petronela Ancuța Gavliuc z Nowego Sołońca, miejsce II zajął Rafael Marcel Moldovan z Pleszy, uczący się w Pojanie Mikuli, a miejsce III – Gabriela Maria Stroca z Nowego Sołońca. Wyróżnienie w tej kategorii otrzymała Caterina Beleş z Nowego Sołońca.

W kategorii licealnej klas IX miejsce I zajęła Monika Anelia Marculak, miejsce II – Iuliana Anastasia Drozdek, a miejsce III – Andreea Sara Beleş – wszystkie z Colegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului. Spośród uczniów klas X miejsce I zajęła uczennica Colegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului Monica Eugenia Marculeac, a miejsce II – uczeń Colegiul Național im. Mihaia Eminescu w Suczawie Daniel Gabriel Iedenac. W grupie klas XI miejsce I zajęła Bianca Paula Iedenac z Colegiul Economic im. Dimitrie Cantemira w Suczawie, miejsce II – Lucian Ioan Revai, a wyróżnienie Carmen Camelia Coman – oboje z Colegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului. Klasę XII reprezentowała Monica Ianinca Baleac z Colegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului i zajęła dzięki osiągniętym wynikom II miejsce.

La categoria clasei a VIII-a cea mai bună s-a dovedit a fi Petronela Ancuța Gavliuc din Solonețu Nou, locul II l-a obținut – Rafael Marcel Moldovan din Pleșa, elev la Poiana Micului, iar locul III – Gabriela Maria Stroca din Solonețu Nou. La această categorie mențiune a obținut Caterina Beleş din Solonețu Nou.

La categoria elevilor de liceu, la clasa a IX-a locul I a fost ocupat de Monika Anelia Marculak, locul II – Iuliana Anastasia Drozdek, iar locul III – Andreea Sara Beleş toate eleve la Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului. Din rândul elevilor clasei a X-a, locul I l-a ocupat eleva Colegiului „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului, Monica Eugenia Marculeac, iar locul II – elevul Colegiului Național „Mihai Eminescu” din Suceava, Daniel Gabriel Iedenac. La clasa a XI-a locul I l-a câștigat Bianca Paula Iedenac de la Colegiul Economic „Dimitrie Cantemir” din Suceava, locul II – Lucian Ioan Revai, iar mențiune a obținut Carmen Camelia Coman de la Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului. Clasa a XII-a a fost reprezentată de Monica Ianinca Baleac de la Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului care a obținut locul II.

Zwycięzcy i wyróżnieni otrzymali dyplomy i nagrody pieniężne od rumuńskiego Ministerstwa Edukacji. Upominki ufundowała także tradycyjnie już Ambasada RP w Bukareszcie, z funduszy polo-

Cei care au obținut premii și mețiuni au primit diplome și premii în bani de la Ministerul Educației din România. Cadourile au fost finanțate ca de obicei și de către Ambasada R.P. la București din fonduri-

nijnych Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, wspierająca zawsze wszelkiego rodzaju działania edukacyjne prowadzone przez Związek Polaków w Rumunii.

Do udziału w XLIX Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego w Warszawie, która odbędzie się na początku kwietnia, komisja zakwalifikowała: Monikę Eugenię Marculeac, Biankę Paulę Iedenac i Luciana Ioana Revaia.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

le pentru diaspora poloneză din cadrul Ministerului Afacerilor Externe R.P., care susține mereu orice fel de activitate educațională pe Uniunea Polonezilor din România o realizează.

Pentru participarea la cea de-a XLIX-a ediție a Olimpiadei de Literatură și Limbă Polonă din Varșovia, care va avea loc la începutul lunii aprilie, comisia i-a calificat pe: Monica Eugenia Marculeac, Bianca Paula Iedenac și pe Lucian Ioan Revai.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Ierzynka Michalina Budaș, Iuliana Agneșca Dascălu

„Świadectwo
zanikającego dziedzictwa” – książka
o Bukowinie i dla Bukowiny

W grudniu 2018 r. w Warszawie ukazała się książka „Świadectwo zanikającego dziedzictwa. Mowa polska na Bukowinie: Rumunia – Ukraina” autorstwa Heleny Krasowskiej, Magdaleny Pokrzyńskiej i Lecha Aleksandra Suchomłynowa, wydana przez Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk. Jest to praca będąca pierwszym całościowym studium dotyczącym mowy Polaków zamieszkujących Bukowinę – krainę historyczną obecnie znajdującą się w granicach dwóch państw: Rumunii i Ukrainy.

Książka jest jednym z efektów projektu pod tytułem „Mowa polska na Bukowinie Karpackiej. Dokumentacja zanikającego dziedzictwa narodowego”, zrealizowanego w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2015-2018.

Od wiosny 2016 do jesieni 2018 r. polsko-ukraiński zespół interdyscyplinarny zarejestrował wypowiedzi na tematy różnych wymiarów życia codziennego, obejmując badaniami grupę najstarszych (mających 60 lat i więcej) mieszkańców obu części Bukowiny – na Ukrainie i w Rumunii. Badania miały charakter *emiczny* – stały się badaniem kultury poprzez uchwycenie perspektywy jej użytkowników, na co pozwoliły pogłębione wywiady z elementami narracji. Po raz pierwszy w historii badaczom biorącym udział w projekcie pod kierunkiem dr hab. Heleny Krasowskiej udało się zrealizować systematyczne, jednorodne pod względem problemu i metody badania na terenie całej historycznej Bukowiny. Pozwoliło to nie tylko na zgromadzenie wyjątkowych i niezwykle bogatych materiałów, ale także zaowocowało pierwszym całościowym opracowaniem mowy polskiej na Bukowinie Karpackiej autorstwa Heleny Krasowskiej.

Dokumentacja mowy Polaków na Bukowinie stanowi unikatową wartość kultury polskiej z uwagi na aktualną liczbę jej użytkowników, która według danych statystycznych na Bukowinie Karpackiej wynosi niewiele ponad 5 tys. osób. Mowa polska na Bukowinie przetrwała w bardzo ciężkich warunkach politycznych właśnie dzięki jej użytkownikom, czego świadectwa znajdują się w wielu cytowanych w książce wypowiedziach. W ramach badań w latach

„Mărturia patrimoniului
pe cale de dispariție” – o carte
despre Bucovina și pentru Bucovina

În decembrie 2018, la Varșovia, a fost lansată cartea „Świadectwo zanikającego dziedzictwa. Mowa polska na Bukowinie: Rumunia – Ukraina” (Mărturia patrimoniului pe cale de dispariție. Limba polonă în Bucovina: România – Ucraina) scrisă de Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska și Lech Aleksander Suchomłynow, editată de Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe. Este o lucrare care reprezintă primul studiu cuprinzător despre graiul polonezilor care locuiesc în Bucovina – regiune istorică care în prezent se află pe teritoriul a două țări: România și Ucraina.

Cartea reprezintă unul din rezultatele proiectului intitulat: „Limba polonă în Bucovina Carpatică. Cercetarea patrimoniului cultural pe cale de dispariție”, realizat în cadrul programului Ministerului Științei și Învățământului Superior cu denumirea „Programul Național de Dezvoltare a Științelor Umaniste” în anii 2015-2018.

Din primăvara anului 2016 până în toamna anului 2018 un grup interdisciplinar polono-ucrainean a înregistrat interviuri pe teme legate de diverse sfere ale vieții cotidiene, cercetările cuprinzându-i pe locuitorii vârstnici (având 60 de ani și mai mult) ai ambelor părți ale Bucovinei – în Ucraina și în România. Cercetările au avut caracter emic – au devenit un studiu al culturii prin captarea viziunii utilizatorilor, ceea ce a fost posibil datorită realizării interviurilor aprofundate cu elemente ale narațiunii. Pentru prima dată în istorie cercetătorii care au luat parte în proiectul coordonat de prof. Helena Krasowska au reușit să realizeze cercetări sistematice, omogene din punct de vedere al problematicii și al metodelor de cercetare pe teritoriul întregii Bucovine istorice. Acest lucru a permis nu doar culegerea de materiale excepționale și extraordinar de bogate, dar a și dus la primul studiu cuprinzător despre graiul polonez din Bucovina Carpatică elaborat de Helena Krasowska.

Documentația graiului polonezilor din Bucovina reprezintă o valoare unică pentru cultura poloneză din cauza numărului actual al utilizatorilor lui, care conform datelor statistice, în Bucovina Carpatică, sunt puțin peste 5 mii de persoane. Limba polonă din Bucovina a rezistat în condiții politice foarte grele tocmai datorită utilizatorilor ei, mărturii ale acestui fapt găsimu-se în multe afirmații citate în carte. În

2016-2018 przeprowadzono wywiady z 358 osobami (reprezentantami najstarszego pokolenia Polaków) – 168 na Bukowinie Południowej i 190 na Bukowinie Północnej.

Książka „Świadeństwo zanikającego dziedzictwa” dzieli się na trzy zasadnicze części, poprzedzone „Wstępem” i zwięźzione „Zakończeniem”. Część pierwsza, przygotowana przez L. A. Suchomłynowa, „Bukowina – region i jego mieszkańcy”, zawiera opis historyczno-kulturowy regionu, ale także niezwykle istotne w kontekście badań jego charakterystyki demograficzne, socjokulturowe oraz opis dziejów osadnictwa polskiego na Bukowinie.

Część druga, zatytułowana „Ludzie i język”, autorstwa Heleny Krasowskiej, to analiza różnych odmian polszczyzny zarejestrowanych w czasie badań – zarówno w części rumuńskiej, jak i ukraińskiej. Jest to pierwsze całościowe studium socjolingwistyczne mowy polskiej na Bukowinie Karpackiej. Wnikliwa analiza pozwoliła autorce na wysunięcie wniosków o istnieniu kilku podstawowych kategorii polszczyzny bukowińskiej. Helena Krasowska wyróżnia następujące jej odmiany: kontynuację polszczyzny Kresów południowo-wschodnich, gwarę górali bukowińskich, gwarę wsi Bulaj z cechami dialektu małopolskiego oraz zanikającą mowę Polaków w Wikszanach i Kaczyce. Analiza ta wzbogacona jest o obserwacje i wnioski dotyczące życia Polaków w społecznościach mieszanych, gdzie występuje liczebna przewaga ludności ukraińskiej i rumuńskiej, co z kolei prowadzi do zmian w języku. Zmiany te nie oznaczają jednak, iż mowa oraz kultura polska tracą swoje znaczenie – odrębność kulturowa, silnie związana z odrębnością wyznaniową i ugruntowaną pozycją oraz rolą Kościoła katolickiego, sprawiają, że wiele elementów kultury polskiej przetrwało, nieraz w niemal niezmienionej formie, przez całe stulecia.

cadrul cercetărilor din anii 2016-2018 au fost realizate interviuri cu 358 de persoane (reprezentanții celei mai în vârstă generații de polonezi) – 168 în Bucovina sudică și 190 în Bucovina de nord.

Cartea „Mărturia patrimoniului pe cale de dispariție” este divizată în trei capitole esențiale precedate de „Cuvânt înainte” și terminate cu „Încheiere”. Prima parte, elaborată de către L. A. Suchomłynow, „Bucovina – regiunea și locuitorii săi”, cuprinde descrierea istorico-culturală a regiunii, dar și caracteristicile ei demografice și socio-culturale deosebite de importante în contextul cercetărilor, precum și descrierea istoriei colonizării poloneze în Bucovina.

Al doilea capitol intitulat „Oameni și limbă”, având-o ca autor pe Helena Krasowska, este o analiză

ale diferitelor varietăți a limbii polone înregistrate în timpul cercetărilor – atât în partea românească, cât și în cea ucraineană. Este primul studiu sociolingvistic complet al graiului polonez din Bucovina Carpată. Analiza perspicace a permis autoarei să tragă o concluzie despre existența a câtorva categorii de bază a limbii polone bucovinene. Helena Krasowska distinge următoarele categorii: continuarea limbii polone din zona de graniță sud-estică (*Kresy sud-estice*), graiul muntenilor bucovineni, graiul din satul

Bulai cu caracteristici ale dialectului din Małopolska, precum și graiul polonezilor din Vicșani și Caciaca ca fiind pe cale de dispariție. Această analiză este îmbogățită cu observații și concluzii legate de viața polonezilor din comunitățile mixte, unde predomină populația ucraineană și cea română, ceea ce duce la modificări ale limbii. Aceste modificări nu semnifică faptul că limba și cultura poloneză își pierd semnificația – particularitatea culturală puternic legată de particularitatea religioasă și de poziția împământenită și rolul Bisericii catolice, fac ca multe elemente ale culturii poloneze s-au păstrat, deseori aproape într-o formă neschimbată, timp de secole întregi.

Dowodem na to są zarówno relacje zawarte w części „Ludzie i język”, jak również opis kultury Polaków bukowińskich, który znalazł się w trzeciej części książki, zatytułowanej „Tradycje i język” i opracowanej przez Magdalenę Pokrzyńską. W tym rozdziale głos został oddany przede wszystkim Polakom z Bukowiny. Ich relacje dotyczące sposobów obchodzenia świąt oraz elementów żywej kultury polskiej stają się prawdziwym zaproszeniem do tego jakże różnorodnego świata.

Uzupełnieniem książki są dołączone do niej nagrania prezentujące rozmaite odmiany polszczyzny bukowińskiej. Pozwalają one czytelnikom usłyszeć autentyczne wypowiedzi Polaków mieszkających w różnych miejscowościach i częściach Bukowiny. „Świadectwo zanikającego dziedzictwa” zawiera również bardzo bogaty materiał fotograficzny, który doskonale uzupełnia i ilustruje analizy kulturowo-językowe prowadzone przez autorów pracy. Książka wraz z materiałami dodatkowymi jest również dostępna online, dzięki czemu z wynikami badań mogą zapoznać się wszyscy zainteresowani tematyką bukowińską oraz problemem kontaktów językowych.

Autorzy książki we „Wstępie” dziękują wszystkim osobom, które zgodziły się wziąć udział w badaniach, podkreślając ich niezwykłą życzliwość i otwartość. Pomocy w prowadzeniu tak szeroko zakrojonych prac udzielił badaczom biorącym udział w przedsięwzięciu (w tym również niżej podpisanej) Związek Polaków w Rumunii. Badania spotkały się z niezwykle życzliwym zainteresowaniem posel do parlamentu rumuńskiego Victorii Longher oraz prezesa Związku Polaków w Rumunii Gerwazego Longhera, którzy wielokrotnie wspierali wszelkie działania związane z realizacją projektu. Podobną życzliwość okazały też pozostałe organizacje polskie działające na terenie Bukowiny: Obwodowe Towarzystwo Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach, lokalne grupy pielęgnujące kulturę i słowo polskie, a także księża i siostry zakonne sprawujący posługę na Bukowinie.

Książka „Świadectwo zanikającego dziedzictwa. Mowa polska na Bukowinie: Rumunia – Ukraina” to praca będąca nie tylko prezentacją pierwszych całościowych badań na Bukowinie Karpackiej. Jest ona także niezwykle aktualnym obrazem współczesnej Polonii – jej historii, pamięci, kultury oraz silnych związków łączących Bukowinę z Polską.

Karina Stempel-Gancarczyk

Dovada pentru acest lucru sunt atât relatările cuprinse în capitolul „Oameni și limbă”, cât și descrierea culturii polonezilor bucovineni care se găsește în al treilea capitol al cărții intitulat „Tradiții și limbă” și elaborat de Magdalena Pokrzyńska. În acest capitol s-a dat cuvântul mai ales polonezilor din Bucovina. Relatările lor cu privire la modurile în care celebrează sărbătorile, precum și elemente ale culturii poloneze vii devin adevărate invitații în această lume atât de diversă.

Partea integrală a cărții o reprezintă înregistrările care prezintă diverse varietăți ale limbii polone bucovinene. Acestea permit cititorilor să asculte relatări autentice ale polonezilor care locuiesc în diferite localități și părți ale Bucovinei. „Mărturia patrimoniului pe cale de dispariție” cuprinde, de asemenea, un material fotografic foarte bogat care completează și ilustrează analizele cultural-lingvistice efectuate de către autorii lucrării. Cartea împreună cu materialele adiționale sunt disponibile și online și datorită acestui lucru, rezultatele cercetărilor pot fi accesate de toți cei interesați de tematica bucovineană, precum și de problematica contactelor lingvistice.

Autorii cărții, în „Cuvânt înainte” mulțumesc tuturor persoanelor care au fost de acord să ia parte la cercetări, subliniind bunăvoința și deschiderea lor extraordinară. Ajutor în efectuarea lucrărilor atât de ample a fost oferit cercetătorilor participanți la proiect (inclusiv subsemnatei) de către Uniunea Polonezilor din România. Cercetările au avut parte de un interes deosebit din partea deputatului în Parlamentul României, Victoria Longher, precum și din partea președintelui Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, care în mod repetat au susținut toate activitățile legate de realizarea proiectului. O bunăvoință asemănătoare au arătat și următoarele organizații poloneze care activează pe teritoriul Bucovinei: Societatea Regională a Culturii Polone „Adam Mickiewicz” din Cernăuți, grupuri locale care se îngrijesc de cultura și cuvântul polonez, dar și preoți și măicuțe care slujesc în Bucovina.

Cartea „Mărturia patrimoniului pe cale de dispariție. Limba polonă în Bucovina: România – Ucraina” nu este doar o lucrare care prezintă primul studiu complet în Bucovina Carpatică. Este, de asemenea, un tablou extrem de actual al diasporei poloneze contemporane – a istoriei, memoriei, culturii, precum și a legăturilor puternice care unesc Bucovina de Polonia.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

NA POLSKICH ŚCIEŻKACH CZASU

Ulica polskiej pamięci

O czasie znany rumuński religioznawca Mircea Eliade pisał, że może być świecki albo święty. Pierwszy jest czasem nowoczesności, linearnym, ciągłego upływu i stawania się. Nie można się w nim cofnąć. Jesteś skazany tylko na przyszłość. Drugi to cykliczny czas, odwracalny, w którym można wyruszyć na „poszukiwanie straconego czasu”. To czas, w który wchodzimy, gdy przechadzamy się po miejscach wypełnionych kulturowym znaczeniem. Takim miejscem jest ulica Polska w Bukareszcie. Przechodząc pod koronami drzew, które strzegą tej ulicy „polskiej pamięci”, gdzie glicynia pnąca się po ścianach i stare lipy rozsiewają swój zapach, znajdziemy się pod znakiem mitu wiecznego powrotu. Na tej ulicy żyła niegdyś wspólnota polska, która próbowała tu odtworzyć swoją utraconą Ojczyznę.

Fot. Danuta Roman

Ulica rodziła się stopniowo, z kolejnych fal polskiej emigracji w wyniku historycznych burz, jakie nawiedzały Polskę. Pod koniec XIX w. księstwa rumuńskie stały się schronieniem dla polskich uchodźców politycznych. Po upadku powstania kościuszkowskiego w 1795 r. zaczął się masowy napływ uchodźców politycznych, szukających schronienia. Nastąpiły kolejne fale emigracji, po upadku powstania z 1830, 1863 r. i po Wiośnie Ludów z 1848 r. Z tamtego okresu pochodzi patriotyczne hasło: „Kto kocha ojczyznę, niech idzie na Wołoszczyznę”. Polscy uchodźcy zawsze znajdowali tu gościnność i wsparcie. Osiedlając się w Bukareszcie, stworzyli

PE CĂRĂRI POLONEZE ALE TIMPULUI

Strada memoriei poloneze

Despre timp, cunoscutul istoric român al religiilor Mircea Eliade spunea că poate fi timp profan sau timp sacru. Primul este timpul modernității, un timp linear, în continuă curgere și devenire. În el nu te poți întoarce ești condamnat doar la viitor. Al doilea este un timp circular, în care poți reveni în trecut sau poți porni „în căutarea timpului pierdut”. Acesta este timpul în care intrăm atunci când ne plimbăm în locuri încărcate de semnificații culturale. Un astfel de loc este strada Polonă din București. Trecând pe sub coroana arborilor ce străjuiesc această stradă a „memoriei poloneze”, unde glicina cățărută pe ziduri și teii bătrâni își împrăștie parfumul, ne pomenim sub semnul mitului eternei reîntoarceri. Aici a trăit cândva o comunitate poloneză ce a căutat să-și recreeze patria pierdută.

Strada s-a născut treptat, din valuri succesive de emigrație poloneză, ca urmare a furtunilor istorice ce au răvășit Polonia. Începând cu sfârșitul secolului al XVIII-lea, Principatele Române au devenit un loc de adăpost pentru refugiații politici polonezi. După căderea insurecției lui Kościuszko din 1795 a urmat un val de refugiați politici care căutau un adăpost. Au urmat valuri de emigrație după căderea insurecțiilor din 1830, 1863 și „Primăverii Popoarelor” din 1848. Din acele vremuri provine un apel patriotic: „Cine își iubește patria, să plece în Valahia”. Refugiații polonezi au găsit mereu pe pământul românesc ospitalitate și sprijin. Stabilindu-se în București, ei au

jedną z najbardziej wyjątkowych wspólnot. Chociaż nieliczni (około 3000 osób w 1890 r.), dzięki wybitnym przedstawicielom, dynamice i swojej działalności, Polacy wnieśli znaczny wkład w rozwój społeczeństwa rumuńskiego. Fakt, że ulica nosi nazwę Polska pokazuje, jak ważną rolę odgrywali Polacy w życiu kulturalnym, ekonomicznym i politycznym Bukaresztu. Zostali docenieni i byli popierani przez osobistości rumuńskiego życia politycznego. Książę Aleksander Jan Cuza szanował Polaków i powierzał im ważne funkcje. Jego adiutant, Mikołaj Pisocki miał polskie pochodzenie, podobnie jak jego osobisty lekarz, doktor Teofil Glück z Krakowa. Ojciec generała Henriego Cihoskiego – bohatera Wielkiego Zjednoczenia, Aleksander Cichoski był także doceniony przez księcia i brał udział w reformach rolnych jako inżynier topograf.

format una din comunitățile remarcabile ale orașului. Deși puțin numeroasă (aprox. 3000 de persoane în 1890), prin personalitățile, dinamica și activitatea ei, comunitatea poloneză a contribuit la dezvoltarea societății românești. Faptul că strada le poartă numele arată rolul important deținut de polonezi în viața culturală, economică și politică a Bucureștiului. Au fost apreciați și susținuți de personalități ale vieții politice românești. Domnitorul Alexandru Ioan Cuza i-a prețuit și a numit polonezi în funcții importante. Aghiotantul lui, Nicolai PISOŃKI, era de origine poloneză ca și medicul lui personal, doctorul Teofil Glück din Cracovia. Aleksander Cichoski, tatăl generalului Henri Cihoski – erou al Marii Uniri a fost apreciat de domnitor și a participat la reformele acestuia ca inginer hotarnic.

Ulica Polska (obok kościoła Batiștei) w 1869 r. (akwarela Amedeo Preziosi)
Strada Polonă (lângă Biserica Batiștei) în anul 1869 (aquarelă de Amedeo Preziosi)

Źródło | Sursa: ro.wikipedia.org

Ulica Polska by 1anapocătukujednãznajdłuzszych ulic Bukaresztu XIX w. Polscy uchodźcy osiedlali się tu w małych, ale zwartych wspólnotach, tworząc prawdziwą polską dzielnicę. Zbudowali domy i założyli kwitnące ogrody o dyskretnym wdzięku. W 1906 r. Frédéric Damé, znany francuski dziennikarz i historyk osiadły w Bukareszcie, uważał ulicę

Strada Polonă a fost la începuturi una dintre cele mai lungi străzi ale Bucureștiului secolului al XIX-lea. Refugiații polonezi s-au așezat în comunități mici, dar compacte în zona care le poartă numele formând un adevărat cartier polonez. Au construit case și grădini înflorite de un farmec discret. În 1906 Frédéric Damé, cunoscutul ziarist și istoric francez,

Polską za jedną z najpiękniejszych w stolicy, z jej rzucającymi cień drzewami i pachnącymi ogrodami.

Być może przechadzał się po niej Zygmunt Miłkowski, pisarz i wielki polski patriota, uczestnik Wiosny Ludów i powstaniec styczniowy. Obok niego spacerował być może także jego przyjaciel, Izydor Kopernicki, powstaniec styczniowy i wybitny antropolog, który był założycielem pierwszego muzeum anatomicznego i zootomicznego w Bukareszcie w 1865 r. Podczas spotkań szukali z pewnością sposobów na odzyskanie przez Polskę wolności.

Na ulicy Polskiej znajdowała się pierwsza siedziba Narodowego Muzeum Historii Naturalnej, założonego przez wybitnego rumuńskiego biologa Grigore Antipa. W muzeum pracował także przez prawie 20 lat ornitolog polskiego pochodzenia, Robert Ritter von Dombrowski. Razem wzbogacając oni muzealne zbiory i biogramy. W muzeum na ulicy Polskiej bywał Karol I wraz z członkami rodziny królewskiej, ażeby podziwiać cenne kolekcje i eksponaty. Muzeum przeniesiono potem do jego obecnej siedziby przy Placu Zwycięstwa.

Na ulicy Polskiej mieszkali także wybitne osobistości rumuńskiej kultury. Wieczorami, w świetle latarni, pod wysokimi drzewami przechadzał się zamyślony największy rumuński poeta, Mihai Eminescu, który mieszkał tam przez jakiś czas pod numerem 96. Twórca wspaniałego poematu kosmogonicznego „Gwiazda wieczorna” był przyjacielem i wielbicielem polskiego narodu. Doceniał szczególnie walkę Polaków o wolność Ojczyzny i był pod wrażeniem wielkich postaci polskiej historii: króla Jana Kazimierza czy królowej Jadwigi. Wraz z nim spacerował zapewne jego dobry przyjaciel, Ion Luca Caragiale, największy rumuński dramaturg, który także mieszkał na ulicy Polskiej, i pochłaniały ich gorące dyskusje.

Na tej ulicy „polskiej pamięci” mieszkał i tworzył również wybitny rumuński malarz Nicolae Grigorescu. Podczas swoich podróży był także w Galicji, we Lwowie. Namalował potem na swoich obrazach także sceny z tego dawnego, polskiego miasta – w tamtym okresie prawdziwego pomostu między Wschodem i Zachodem.

Ulica Polska ciągnęła się w XIX w. aż na tyły szpitala Colțea – historycznego zabytku stolicy. Biegła następnie przez obecny Plac Rosetti – tam gdzie stoi teraz pomnik C. A. Rosettiego. Był on wówczas, podobnie jak teraz, znanym miejscem spotkań mieszkańców miasta.

stabilit în România, o considera una dintre cele mai frumoase străzi din București, cu copacii ei umbroși și grădinile parfumate.

Aici s-a plimbat probabil și Zygmunt Miłkowski, scriitor și mare patriot polonez, participant la „Primăvara Popoarelor” din 1848 și la insurecția poloneză din 1863. Alături poate și-a purtat pașii și prietenul său Izydor Kopernicki, antropolog renumit, întemeietorul primului muzeu anatomic și zootomic din București, insurgent polonez din 1863. În timpul întâlnirilor cu siguranță căutau soluții pentru recăștigarea libertății patriei lor.

Pe strada Polonă a avut primul sediu vestitul Muzeu Național de Istorie Naturală înființat de marele biolog român Grigore Antipa. La muzeu a lucrat și ornitologul de origine poloneză, Robert Ritter von Dombrowski, timp de aproape 20 de ani. Împreună vor îmbogăți colecțiile și vor realiza primele biograme. Aici, în sediul de pe strada Polonă venea și regele Carol I împreună cu membrii familiei regale ca să admire colecțiile și exponatele de mare valoare. Muzeul s-a mutat apoi în actuala clădire din Piața Victoriei.

Pe strada Polonă au locuit și mari personalități ai culturii românești. Seara, la lumina felinarelor, printre copacii falnici s-a plimbat îngândurat și cel mai mare poet român, Mihai Eminescu, care a locuit un timp acolo la numărul 96. Creatorul mării poezii cosmogonice „Luceafărul”, a fost un prieten și un admirator al poporului polonez. A apreciat în mod deosebit lupta polonezilor pentru libertatea patriei lor și a fost impresionat de marile personalități ale istoriei poloneze: regele Ioan Cazimir și regina Hedviga de Anjou. Alături de el, purtând discuții aprinse, s-a plimbat cu siguranță și bunul său prieten, cel mai mare dramaturg român Ion Luca Caragiale, care a locuit și el pe strada Polonă.

Tot pe această stradă a memoriei poloneze a locuit și creat, marele pictor român Nicolae Grigorescu. În călătoriile sale a fost și în Galiția, în străvechiul oraș polonez, Liov. A recreat în tablourile sale și scene din acest oraș – veritabila punte între Orient și Occident, în acele vremuri.

Strada Polonă se întindea în secolul al XIX-lea până în spatele spitalului Coltea, monument istoric al capitalei. Trecea prin actuala Piață Rosetti, unde se află acum statuia lui C. A. Rosetti. Statuia era, ca și astăzi, un loc de întâlnire pentru locuitorii orașului.

*Polscy uchodźcy z Bukowiny przy pomniku C. A. Rosetti w 1941 r. (pierwszy z lewej – Józef Niedzielski)
Refugiați polonezi bucovineni la statuia lui C. A. Rosetti în 1941 (primul din stânga – Józef Niedzielski)
Źródło | Sursa: arhiva familiei Niedzielski | archiwum rodziny Niedzielskich*

Po ucieczce do Bukaresztu w 1940 r., mój wujek Józef Niedzielski, tak jak wielu innych polskich uchodźców z Bukowiny Północnej, mieszkał przez jakiś czas w czasie wojny na ulicy Polskiej. Spotykali się przy pomniku C. A. Rosettiego, na placu o tej samej nazwie. Byli dumni z faktu, że rzeźba z brązu znanego rumuńskiego uczestnika Wiosny Ludów została wykonana przez Władimira Hegla – wybitnego rzeźbiarza polskiego pochodzenia. Stamtąd szli na spacer pod lipami ulicy Polskiej, która przypominała im Ojczyznę przodków. Po wielu wielu latach, szczęśliwy zbieg okoliczności sprawił, że na ulicy Polskiej zamieszkał jego siostrzeniec, Władysław-Bronisław z rodziną.

Na przestrzeni czasu ulica Polska zmieniała nazwę i swoją długość, ale istnieje do dziś. Tajemniczy i szczęśliwy przypadek, związany z pamięcią narodu, z sekretnym życiem ulic i ludzi sprawił, że pierwsza siedziba Domu Polskiego w Bukareszcie po 1990 r. znajdowała się w obrębie dawnej ulicy Polskiej, obecnie pod nazwą Jean Louis Calderon.

Wchodząc na ulicę Polską, napotykasz atmosferę epoki. Jest to obszar o wielkiej wartości architektonicznej, urbanistycznej i historycznej. Biegając pod wysokimi drzewami, z których koron dobiega śpiew ptaków, ulica odzwierciedla nostalgiczną atmosferę okresu Belle Époque miasta, zwanego także „Małym Paryżem”. Wiele budynków to zabytki

După ce s-a refugiat la București în 1940, unchiul meu, Józef Niedzielski, ca și alți refugiați polonezi din Bucovina de Nord, a locuit pe strada Polonă în timpul războiului. Se întâlnea cu ei la monumentul lui C. A. Rosetti, în piața cu același nume. Erau mândri de faptul că statuia din bronz a cunoscutului luptător pașoptist român a fost realizată de un sculptor renumit, de origine poloneză, Wladimir Hegel. De acolo plecau să se plimbe pe sub teii străzii Polone care le reamintea de patria strămoșilor. Peste ani și ani, ca o coincidență fericită, tot pe strada Polonă va locui și nepotul lui, Władysław-Bronisław cu familia.

De-a lungul vremii strada Polonă a avut schimbări de denumiri și de continuitate, dar există și astăzi. Întâmplarea misterioasă și fericită care ține de memoria unui neam, de viața secretă a străzilor și a oamenilor a făcut ca primul sediu „Dom Polski” din București, de după anul 1990, să se afle pe fosta strada Polonă, cu denumirea actuală de Jean Louis Calderon.

Intrând pe strada Polonă intri într-o atmosferă de epocă. Strada este o zonă de mare valoare arhitecturală, urbanistică și istorică. Sub copacii falnici, din care răzbate cântecul păsărilor, strada reflectă parfumul nostalgic al perioadei Belle Époque în orașul numit și „Micul Paris”. Multe case sunt monumente istorice fiind construite de importanți arhitecți ai

historyczne, wzniesione przez ważnych architektów tamtych czasów. Cała ulica ma wyjątkową wartość architektoniczną. Znajduje się na niej pod numerem 50 grekokatolicka katedra pw. Bazylego Wielkiego, zbudowana w 1909 r. Posługiwał w niej również Vasile Aftenie – biskup męczennik. Przy jego grobie, na katolickim cmentarzu Bellu – prawdziwym „ogrodzie polskiej pamięci”, modlił się wielki papież Polak Jan Paweł II podczas pamiętnej wizyty w Rumunii w maju 1999 r.

W świątyni służył także monsignore Vladimir Ghica, wielka duchem osobowość europejskiego formatu i krzewiciel wiary. Po powrocie z zagranicy, ten prawdziwy „rybak ludzi”, pomógł wielu polskim uchodźcom po hitlerowskim i sowieckim najeździe na Polskę w 1939 r. Potem nastąpiło aresztowanie i królewska droga krzyża, o której mówił w swoich kazaniach. Zmarł w 1954 r. w więzieniu Jilava, wraz z innymi przedstawicielami rumuńskich elit. Podobnie zginął w 1950 r. w więzieniu Sighet generał Henri Cihoski – bohater Wielkiego Zjednoczenia Rumunii – jedna z najwybitniejszych postaci polskiego pochodzenia.

Ulica Polska jest symboliczną ulicą Bukaresztu. Jej zabudowa tworzy prawdziwe muzeum na wolnym powietrzu. Obok niej znajduje się ulica, która nosi imię twórcy współczesnego Państwa Polskiego – Marszałka Józefa Piłsudskiego. Niedaleko jest słynny bukareszteński park – Ioanid. Nosi imię znanego księgarza z XIX w. George Ioanid kupił w tym miejscu ziemię w 1856 r. i zbudował piękny ogród. Jest on jednym z najstarszych i najpiękniejszych zielonych miejsc w Bukareszcie. Jest zabytkiem historycznym, inspirowanym romantyczną architekturą, z pawilonami, jeziorem i małymi placami. To zielona oaza w miejskim zgiełku, położona w jednej z najstarszych i najpiękniejszych dzielnic stolicy.

Fot. Danuta Roman

epocii. Întreaga zonă este un unicitat de valoare arhitecturală ridicată. Acolo, la numărul 50 se află catedrala greco-catolică „Vasile cel Mare” ridicată în 1909. Aici a slujit și Vasile Aftenie – episcop martir. La mormântul lui de la Cimitirul Bellu Catolic – adevărată „grădină a memoriei poloneze”, s-a rugat marele papă polonez Ioan Paul al II-lea în timpul vizitei sale memorabile în România din mai 1999.

La această biserică a predicat și Monseniorul Ghica, mare spirit european și deschizător de drumuri întru credință. După ce a revenit din străinătate acest „pescar de oameni” i-a ajutat mult pe refugiații polonezi, după invadarea Poloniei în 1939 de către nazști și sovietici. A urmat apoi calvarul arestării și calea regească a suferinței despre care vorbea în predicile sale. A murit în 1954 la închisoarea Jilava alături de alți reprezentanți ai elitelor românești. Tot de un sfârșit de martir în închisoarea de la Sighet, în mai 1950, a avut parte și o mare personalitate de origine poloneză – generalul Henri Cihoski, erou al Marii Uniri.

Strada Polonă este o stradă emblematică a Bucureștiului. Ea reprezintă prin clădirile ei un adevărat muzeu în aer liber. Din ea se desprinde o altă stradă ce poartă numele fondatorului statului modern polonez, mareșalul Józef Piłsudski. Alături este o grădină celebră a Bucureștiului, Grădina Ioanid. Ea poartă numele unui librar vestit din sec. XIX. George Ioanid a cumpărat terenul în 1856 și a făcut o frumoasă și vestită grădină. Este unul dintre cele mai vechi și mai frumoase spații verzi ale capitalei. Parcul este un monument istoric, inspirat de arhitectura romantică, cu pavilioane, lac și mici piațete. Este o oază verde în tumultul orașului, una dintre cele mai frumoase zone ale Bucureștiului.

Fot. Otto Batowski

*Ulica Marszałka Józefa Piłsudskiego i monument mu poświęcony w Parcu Ioanid
Strada Józef Piłsudski și monumentul dedicat Mareșalului din Parcul Ioanid*

W Parcu Ioanid właśnie znajduje się monument poświęcony Józefowi Piłsudskiemu. Marszałek czuwa nad ulicą Polską, nad tą małą, duchową Ojczyzną, którą stworzyli tu niegdyś polscy uchodźcy. Bo Ojczyzna jest nie tylko miejscem materialnym, ale także duchowym. Chociaż wielu Polaków wyjechało do innych miast albo wróciło do Ojczyzny, nazwa ulicy pozostała. Zapach lip i polskość unoszą się w powietrzu i towarzyszą przechodniom. Dla tych, którzy ją tworzyli, a nie ma ich już dzisiaj, ulica Polska była utraconą Ojczyzną. Ojczyzną, o której wielki francuski pisarz Romain Rolland napisał: „Ojczyzna to ja, to ty, to wszystko to, co kochamy, o czym śnimy, wszystko, co pozostanie, gdy nas już nie będzie”.

Danuta Roman

Wspomnienia z Erasmusa, czyli jak stałam się przyjaciółką Drakuli

Studenci wyjeżdżają na Erasmusa z różnych powodów – żeby się zabawić, poznać nowych ludzi, zdarzają się też osoby, które wyjeżdżają w celach naukowych. Z kolei moją największą pobudką były podróże. To był mój pierwszy pobyt w Rumunii. Nie byłam nigdy wcześniej ani w Klużu Napoca, ani w innym rumuńskim mieście. Kluż od razu wydał mi się bardzo przyjaznym miastem, z czasem okazał się także bezpieczny, a ludzie bardzo mili i pomocni. To miasto, jak każde, ma też swoje minusy, którymi są gigantyczne korki i duży smog.

Kluż Napoca – erasmusowy dom

Kluż Napoca nie jest cichym miastem – w końcu to studenckie miasteczko. Mieszkanie w akademiku było zabawną przygodą, a czasem nawet wyzwaniem. Poznałam w nim wielu wspaniałych ludzi i przeżyłam w nim dużo niezapomnianych chwil. Okolice akademika również jest godna opisanie. W pobliżu znajduje się park centralny, w którym jesienią pływaliśmy po jezioru rowerami wodnymi, a zimą – spacerując w śniegu po kolana – podziwialiśmy świąteczne iluminacje świetlne. Obok parku stoi stadion, na którym odbywały się mecze i koncerty, a niedaleko nas ulica Haşdeu – nieustannie tętniąca życiem, muzyką i pełna studentów. Lecz moim ulubionym miejscem w Klużu był ogród botaniczny, a dokładniej znajdująca się w nim palmiarnia. Niektórzy ludzie kochają róże, inni tulipany, a moją ulubioną rośliną są palmy. Warto również wspomnieć o operze, która znajduje się w Klużu.

Acolo se află și un monument închinat lui Józef Piłsudski. Mareşalul veghează asupra străzii Polone, asupra micii patrii spirituale pe care au creat-o cândva refugiații polonezi pe pământul românesc, căci patria nu este doar un loc material, ci și un loc spiritual. Deși mulți polonezi au plecat, fie repatriindu-se, fie plecând în alte orașe, numele a rămas, iar parfumul teilor și spiritul polonez plutesc în aer, însoțind pașii trecătorilor. Pentru cei care nu mai sunt și care i-au dat viață, strada Polonă era patria pierdută, patrie despre care marele scriitor francez, Romain Rolland spunea că: „Patria sunt eu, ești tu, e tot ceea ce iubim, ceea ce visăm, tot ce va fi când nu vom mai fi noi”.

Amintiri din Erasmus – sau cum am devenit prietena lui Dracula

Studentii pleacă într-un stagiu Erasmus din diferite motive: să se distreze, să cunoască oameni noi, câteodată se întâmplă să plece în scopuri academice, motivația mea a fost să călătoresc. Eram pentru prima dată în România. Nu fusesem niciodată nici în Cluj, nici în vreun alt loc din această țară. Clujul mi s-a părut imediat un oraș foarte prietenos, între timp s-a dovedit a fi un loc sigur, cu mulți oameni amabili și dornici să te ajute. Ca orice oraș are și minusuri, cum ar fi traficul infernal și smogul.

Cluj-Napoca – casa studenților Erasmus

Cluj-Napoca nu este un oraș liniștit – la urma urmei e centru universitar. Traiul din cămin a fost o aventură plină de distracție, câteodată chiar o provocare. În cămin am întâlnit multe persoane minunate alături de care am trăit momente de neuitat. Și locurile din apropierea căminului merită amintite. Unul dintre acestea este Parcul Central, în care toamna ne-am dat cu hidrobicicletele pe lac, iar iarna ne-am plimbat prin zăpada până la genunchi, admirând luminile de Crăciun. În apropierea parcului se află stadionul, unde au avut loc meciuri și concerte, iar în vecinătatea noastră strada Haşdeu – mereu plină de viață, însuflețită de muzică și studenți. Însă locul meu preferat din Cluj-Napoca rămâne Grădina Botanică, mai precis sera palmierilor. Unii oameni iubesc trandafirii, alții lalelele, însă palmierii sunt preferații mei. Merită, de asemenea, să menționez Opera din Cluj-Napoca, unde am avut ocazia să văd două spec-

Miałam okazję obejrzeć dwa piękne przedstawienia baletowe, ale także na kilka słów uwagi zasługuje sam budynek, który jest piękny zarówno z zewnątrz, jak i budzi zachwyt od środka. Warto także wspomnieć o 100-leciu Wielkiego Zjednoczenia Rumunii, które mieliśmy okazję świętować w czasie pobytu na Erasmusie. Uroczystości trwały cały dzień i były wspaniałe. Również jarmark zorganizowany w okresie świątecznym był miłym urozmaiceniem drogi z uczelni, a także niedzielnych leniwych wieczorów.

Paryż Europy Wschodniej

Już w drugim tygodniu po przyjeździe do Klużu polecałam zwiedzać rumuńską stolicę. W drodze z lotniska do centrum Bukaresztu najpierw przez okno podziwiałam rozległy park, następnie piękne i majestatyczne wille, łuk triumfalny, a zbliżając się ku centrum miasta zaczęły się pojawiać wysokie wieżowce z nazwami znanych korporacji. Gdy wysiadłam w centrum, moim pierwszym obiektem do zwiedzania był największy europejski budynek. Rumuński parlament robi wrażenie – obejście go dookoła zajęło mi dużo czasu, ale było warto. Następnie udałam się Bulwarem Wolności na stare miasto. Fontanny na Placu Wolności są fantastyczne! Stare miasto Bukaresztu wywołuje ogromne wrażenie swym klimatem i architekturą, a także tętni życiem. Pasaż Macca – Villacrosse czy księgarnia Carusel zachwycają, a muzea, cerkwie, katedry i pomniki wzbogacają miasto. Spacerując po Bukareszcie natknęłam się na pracownię artystyczną nieznanego mi dotąd malarza. Postanowiłam naprawić swój błąd zagadując starszego pana, który okazał się bardzo serdeczny. Artysta Vasile Mureşan Murivale opowiedział mi trochę o sobie (okazało się, że oboje kochamy pieski), pokazał mi swoje prace, a na koniec zrobiliśmy sobie pamiątkowe selfie. Pobyt w Bukareszcie tak mi się spodobał, że aż sześć razy w ciągu swojego pobytu na Erasmusie odwiedziłam to miasto. Ze wszystkich rzeczy, które słyszałam o tym mieście podzieliłam jedno zdanie, że Bukareszt jest Paryżem Europy Wschodniej. Dodając swoje trzy grosze, uważam że ma on niepowtarzalny klimat, swoją architekturą nie daje zapomnieć o czasach przedwojennych i okresie komunizmu. Te dwa okresy egzystują zmieszane i zatopione w architekturze, przenikając się z teraźniejszością. W Warszawie nie doznamy takiego uczucia, albowiem architektoniczna historia miasta została odbudowana i utraciła ducha historii przez doszczętne zniszczenie miasta w czasie Powstania Warszawskiego.

tacole de balet minunate. Şi clădirea în sine merită menţionată, întrucât e încântătoare atât pe interior, cât şi pe exterior şi e demnă de admiraţie. Alt aspect demn de notat este sărbătorirea a 100 de ani de la Marea Unire, eveniment pe care am avut ocazia să îl sărbătorim în timpul perioadei Erasmus. Festivităţile s-au desfăşurat pe durata unei zile întregi şi au fost minunate, la fel ca şi târgul organizat în perioada sărbătorilor – un plăcut loc de distracţie pe drumul de la facultate şi în serile leneşe de duminică.

Parisul Europei de Est

Deja în a doua săptămână de la sosirea la Cluj eram în avion spre capitala României. Pe drumul de la aeroport spre centrul Bucureştiului, ceea ce am admirat prima dată pe geam a fost un parc imens, apoi vile frumoase şi impresionante, Arcul de Triumf, iar apropiindu-ne de centru, au început să apară şi turnurile înalte ale celor mai cunoscute corporaţii. Când am coborât în centru, primul meu obiectiv de vizitat a fost cea mai mare clădire din Europa. Clădirea Parlamentului chiar face impresie – mi-a luat destul de mult timp să o înconjur, dar a meritat. Apoi mergând de-a lungul Bulevardului Libertăţii, am ajuns în Centrul Vechi. Fântânile din Piaţa Libertăţii sunt fantastice! Centrul Vechi din Bucureşti impresionează prin atmosfera şi arhitectura specifice, şi, de asemenea, prin ritmul vibrant al vieţii. Pasajul Macca-Villacrosse, impresionanta librărie Carusel, muzeele, bisericile, catedralele şi monumentele aduc o notă de opulenţă oraşului. Plimbându-mă prin Bucureşti, am dat peste atelierul unui pictor despre care nu auzisem încă. M-am decis să-mi repar greşeala intrând în vorbă cu un domn în vârstă, care s-a dovedit a fi foarte prietenos. Artistul Vasile Mureşan Murivale mi-a povestit câte ceva despre el (s-a dovedit că amândoi iubim câinii), mi-a arătat lucrările sale, iar la sfârşit am făcut împreună un selfie, ca amintire. Sejurul în Bucureşti mi-a plăcut atât de mult, încât în timpul stagiului meu Erasmus am vizitat de 6 ori acest oraş. Dintre toate lucrurile pe care le-am auzit despre capitală, sunt de acord cu o singură afirmaţie, aceea că Bucureştiul este Parisul Europei de Est. Dacă ar fi să-mi dau şi eu cu părerea, aş spune că are o atmosferă unică, iar arhitectura sa aminteşte de perioada interbelică şi de comunism. Aceste două perioade se întrepătrund şi se reflectă în arhitectura ce se întrepătrunde cu prezentul. În Varşovia nu trăim astfel de senzaţii, pentru că istoria arhitecturală a oraşului a fost refăcută, pierzându-şi spiritul istoric odată cu bombardarea oraşului în timpul Revoltei din Varşovia.

Centrul de Limbă și Cultură Poloneză

Mój pobyt w Klużu urozmaicił wolontariat w Centrum Języka i Kultury Polskiej (Centrul de Limbă și Cultură Poloneză). Organizacja eventów, takich jak Andrzejki czy Wigilia, była nie lada wyzwaniem, przy którym świetnie się bawiliśmy i dzięki którym poznałam wielu fantastycznych ludzi. Wrózenie w czasie imprezy andrzejkowej, ulepianie całej góry pierogów w kuchni w akademiku na kolację bożonarodzeniową, wspólne śpiewanie polskich i rumuńskich kolęd, katalogowanie biblioteki, ozdabianie sali czy inne ciekawe zadania robiliśmy z wielką przyjemnością i zaangażowaniem, a wszystko to dzięki pozytywnej energii Małgorzaty Tomasziewicz i Ioany Diaconu-Mureșan, które całe serce wkładają w swoją pracę.

Jedź do Rumunii poczuć się jak prawdziwa księżniczka i rycerz!

Rumunia to kraj pięknych zamków. Zamki w Peleş, Bran czy Hunedoarze zapierają dech w piersiach. Pałac w Peleş jest usytuowany w malowniczym, wręcz bajkowym krajobrazie, a w środku można podziwiać wytworne wnętrza. Z kolei średniowieczny zamek w Bran, dzięki legendzie o Drakuli, wydaje się mroczny i tajemniczy. W szczególności polecam odwiedzić go w okresie Halloween, gdy w komnatach zamku Bran znajdują się wystawy nawiązujące do Halloween, co daje nieco kiczowaty rezultat, ale ma to swój urok. Ostatni zamek, w którym byłam to prawdziwy Hogwart! To średniowieczny zamek w Hunedoarze, w którym można się zakochać. Otoczony rzeką, z wieżyczkami jest spełnieniem marzeń każdej księżniczki i każdego rycerza!

Centrul de Limbă și Cultură Poloneză

Șederea mea la Cluj-Napoca a primit o doză de sare și piper prin voluntariatul pe care l-am făcut la Centrul de Limbă și Cultură Poloneză. Organizarea unor evenimente precum seara de Sf. Andrei sau Ajunul Crăciunului au fost veritabile provocări, dar ne-am distrat foarte bine, iar datorită lor am cunoscut mulți oameni minunați. „Vrăjitoriile” din timpul serii de Sfântul Andrei, pregătirea unui munte de colțunași în bucătăria din cămin pentru cina de Crăciun, cântarea de colinde poloneze și românești împreună cu toți participanții, catalogarea cărților în biblioteca Centrului, decorarea sălii sau alte lucruri interesante – pe toate le-am făcut cu multă plăcere și implicare, și totul datorită energiei pozitive a Małgorzatei Tomasziewicz și Ioanei Diaconu-Mureșan care se implică trup și suflet în munca lor.

Vino în România pentru a te simți ca o adevărată prințesă sau ca un adevărat cavaler!

România este țara unor castele minunate precum Peleş, Bran sau castelul Huniazilor care te lasă mut de uimire. Castelul Peleş este situat într-o zonă pitorească, ca de basm și odată ce pășești în castel, poți să-i admiri și interiorul sofisticat. În schimb, datorită legendei lui Dracula, castelul medieval Bran pare a fi sumbru și misterios – recomand în mod deosebit vizitarea acestuia în preajma Halloweenului, deoarece în încăperile castelului Bran se găsesc acea perioadă expoziții ce trimit la Halloween, ceea ce îți conferă o notă de kitsch, însă își are farmecul său. Ultimul castel pe care l-am vizitat este un adevărat Hogwarts! Este tot un castel medieval de care te vei îndrăgosti, fiind împrejmuț de apă, iar turnurile sunt întruchiparea visului oricărei prințese și a oricărui cavaler!

Prawdziwe rumuńskie perełki

Na miano prawdziwych rumuńskich perełek zasługują: kopalnia soli w Turdzie, błotne wulkany, region Maramureszu, Wesoły Cmentarz w Săpânța i trasa transfogarska.

Kopalnia soli w Turdzie to prawdziwa Atlantyda, tylko że solna! Podziemne solne miasto z początku wygląda jak zwykła kopalnia do zwiedzania, ale po przejściu paru tunelów, odsłania przed zwiedzającym swoje prawdziwe oblicze! Podwodne jezioro, kręgielnia, boiska, a nawet diabelski młyn i wiele innych atrakcji kryje pod ziemią kopalnia w Turdzie. Mnie najbardziej zachwycało solne, podziemne jezioro. Pływanie po nim w żółtych łódeczkach było wręcz magicznym przeżyciem!

Kolejnym pozytywnym zaskoczeniem były błotne wulkany niedaleko miejscowości Berca. Wulkanizm tego typu nie ma nic wspólnego z działalnością wulkanizmu lawowego, natomiast dość często występuje na terenach roponośnych. Fenomen ten poza Rumunią występuje jeszcze tylko na półwyspie Kerczeńskim, na Kaukazie, na terytorium Iranu, Pakistanu i Iraku, w Wenezueli, Kolumbii, Indiach, Birmie oraz w południowych stanach USA. To niesamowite i rzadkie zjawisko w połączeniu z przepięknym krajobrazem zostanie w mojej pamięci na długo.

Do Maramureszu z kolei wprawdzie trudno dojechać (z powodu stanu dróg prawie popsuł nam się samochód), ale naprawdę warto! Malownicza drewniana zabudowa, monastyr Bârsana czy Wesoły Cmentarz to prawdziwe rumuńskie perełki! Unikatowe miejsca, których nie znajdziemy gdzie indziej na świecie. Jest to miejsce, w którym czas się zatrzymał, a drewniana architektura zachwyca swoim kunsztem.

Moim zdaniem najpiękniejsze rumuńskie widoki można podziwiać jadąc trasą transfogarską.

Adevărate perle românești

Printre perlele românești demne de menționat sunt salina de la Turda, Vulcanii Noroioși, Maramureșul, Cimitirul Vesel de la Săpânța și Transfăgărășanul.

Salina de la Turda este o adevărată Atlantida, numai că salină! Orașul de sare subteran pare a fi inițial ca o salină obișnuită, însă după ce mergi prin câteva tunele, își arată adevărata față turiștilor! Lacul subteran, zona unde poți practica sporturi sau roata și multe alte atracții se ascund în măruntaiele salinei de la Turda. Cel mai mult la această salină mi-a plăcut lacul. Plimbatul pe lac într-una din bărcile galbene a fost aproape o experiență magică!

O altă surpriză plăcută au fost Vulcanii Noroioși din Berca. Vulcanismul de acest tip nu are nimic în comun cu activitatea vulcanică obișnuită, dar se întâlnește destul de frecvent pe terenuri petrolifere. În afara României, fenomenul se mai petrece în peninsula Kerch, în Caucaz, pe teritoriul unor țări precum Iran, Pakistan și Iran, în Venezuela, Columbia, India, Birmania și în statele din sudul SUA. Este un fenomen rar și uimitor asociat cu un peisaj minunat care va rămâne în amintirea mea multă vreme.

La rândul său, Maramureșul într-adevăr merită vizitat, deși e greu de ajuns acolo (aproape ne-am stricat mașina din cauza drumurilor)! Casele pitorești din lemn, mănăstirea Bârsana sau Cimitirul Vesel sunt veritabile perle românești! Locuri unice pe care nu le găsim nicăieri în lume. Este un ținut în care lumea s-a oprit în loc și arhitectura de lemn încântă turiștii prin măiestria sa.

După părerea mea, cele mai frumoase peisaje românești pot fi admirate conducând pe Transfăgărășan. Este cel mai frumos drum pe care l-am văzut în viața mea și pe care am mers vreodată. Priveliștea îți taie răsufierea, pe anumite porțiuni drumul este la

Jest to najpiękniejsza droga jaką w życiu widziałam i jaką kiedykolwiek jechałam. Widoki zapierały dech w piersiach, szosa w niektórych miejscach jest tak wysoko położona, że jedzie się w chmurach! W połowie drogi, na samym szczycie, znajduje się malownicze jezioro. Byłam trasą i widokami tak oczarowana, że co chwilę krzyczałam do moich przyjaciół, aby zatrzymali samochód, bo muszę zrobić zdjęcie. Tym sposobem zostałam prawie zostawiona na drodze, z aparatem w ręku, i musiałam biec za autem, a także nasza droga wydłużyła się do ośmiu godzin, co było dla mnie dużym plusem, ponieważ dłużej mogłam podziwiać jesienny krajobraz.

Miłość od pierwszego wejrzenia

– czyli najpiękniejsze rumuńskie miasta

Spośród wszystkich rumuńskich miejscowości, które odwiedziłam będąc na Erasmusie (Sybin, Sighișoara, Timișoara, Brașów, Sinaia, Săpânța, Breb, Turda, Alba Iulia, Râncea, Hunedoara, Oradea, Aiud, Konstanca), moje TOP 5 to:

1. Sighișoara – miasto Drakuli
2. Brașów – rumuńskie Hollywood
3. Alba Iulia – twierdza w kształcie gwiazdy
4. Oradea – po prostu jest piękna
5. Konstanca – Kasyno i plaża

Architektura rumuńskich miast jest niesamowita, lecz trochę zaniedbana, dlatego bardzo się cieszyłam za każdym razem, kiedy widziałam zabudówki w renowacji. Zauważyłam również, że Rumuni uwielbiają ozdoby świąteczne – każde miasto, w którym byłam w okresie świątecznym było w przepiękny sposób przyozdobione. Iluminacje świetlne nadawały im magicznego, świątecznego klimatu. W dodatku pierwszy raz od paru lat widziałam prawdziwą zimę ze śniegiem po kolana!

Wyjeżdżając z Klużu bez wahania mogę stwierdzić, że Rumunia jest pięknym krajem, do którego warto przyjechać, a ludzie są mili i serdeczni. Erasmus w Rumunii były to dla mnie niezapomniane

o altitudine atât de mare, încât mergi practic printre nori! La jumătatea drumului, chiar în vârful muntelui, se află un lac feeric. Eram atât de fermecată de traseu și de peisajele încântătoare, încât la fiecare câteva minute strigam la prietenii mei să oprească mașina, pentru că trebuie să fac o fotografie, așa că aproape m-au abandonat pe drum cu aparatul în mână și am fost nevoită să alerg după mașină. Mai mult, călătoria ni s-a prelungit cu 8 ore, ceea ce pentru mine a fost un mare plus, pentru că am putut să admir mai mult peisajele de toamnă.

Dragoste la prima vedere – sau cele mai frumoase orașe din România

Dintre toate localitățile în care am fost în timpul semestrului Erasmus (Sibiu, Sighișoara, Timișoara, Brașov, Sinaia, Săpânța, Breb, Turda, Alba Iulia, Râncea, Hunedoara, Oradea, Aiud, Constanța) în TOP 5 sunt:

1. Sighișoara – orașul lui Dracula
2. Brașov – Hollywoodul românesc
3. Alba Iulia – fortăreața în formă de stea
4. Oradea – pur și simplu minunată
5. Constanța – Cazinoul și plaja

Arhitectura orașelor românești este impresionantă, deși puțin lăsată în paragină, de aceea mă bucuram de fiecare dată când vedeam monumente în renovare. Am remarcat, de asemenea, faptul că românii le plac decorațiunile de sărbători, deoarece fiecare oraș în care am fost în preajma sărbătorilor era foarte frumos împodobit. Luminile de sărbători conferă un aer magic, creează o atmosferă festivă. În plus, pentru prima dată de câțiva ani încoace, am văzut o iarnă adevărată cu zăpadă până la genunchi!

Părăsind Cluj-Napoca, pot să afirm fără ezitare că România este o țară frumoasă care merită vizită, iar oamenii sunt amabili și primitivi. Semestrul Erasmus în România a fost pentru mine o perioadă

chwile, które spędziłam bardzo intensywnie. W tym czasie zwiedziłam i zobaczyłam wiele miejsc, poznałam fantastycznych ludzi, jadłam przepyszne potrawy, dowiedziałam się nowych rzeczy, spędziłam najwięcej czasu w swoim życiu w pociągach. Był to czas, do którego będę wracać wspomnieniami. Rumunia na zawsze pozostanie w moim sercu i jeszcze tu wrócę, żeby zatańczyć z Drakulą!

Monika Grąbczewska

memorabilă pe care am petrecut-o la intensitate maximă. În acest răstimp am vizitat și am văzut multe locuri, am întâlnit oameni fantastici, am mâncat feluri de mâncare delicioase, am învățat lucruri noi și am petrecut cele mai multe ore în tren din toată viața mea. A fost o perioadă la care mă voi întoarce cu gândul. România va avea mereu un loc în inima mea și mă voi întoarce aici pentru a dansa cu Dracula!

*Trad. Alexandra Alexa
și Ioana Diaconu-Mureșan*

Zdjęcia nadesłane przez autorkę | Fotografii trimise de către autoare

Monika Grąbczewska – ur. w 1995 roku w Warszawie, studentka II roku studiów magisterskich na kierunku politologia na Uniwersytecie Warszawskim. W semestrze zimowym 2018/2019 studentka programu Erasmus na Wydziale Studiów Politycznych, Administracji i Komunikacji oraz praktykantka w Centrum Języka i Kultury Polskiej na Uniwersytecie Babeș-Bolyai w Klużu Napoca.

Monika Grąbczewska – născută în anul 1995 în Varșovia, studentă în anul II la masteratul de Științe Politice al Universității din Varșovia. În primul semestru al anului academic 2018–2019, studentă cu bursă Erasmus la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării și practicantă la Centrul de Limbă și Cultură Poloneză, ambele aparținând Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

KALENDARZ ODPUSTÓW 2019 w kościołach katolickich w dekanacie bukowińskim

5.05 – Wikszany – NMP Królowej Polski
5.05 – Dorohoi – św. Józefa Robotnika
19.05 – Suczawa – św. Jana Nepomucena
30.05 – Păltinoasa – Wniebowstąpienie Pańskie
9.06 – Nowy Sołonec – Zesłanie Ducha Świętego (Zielone Święta)
9.06 – Putna – Zesłanie Ducha Świętego (Zielone Święta)
9.06 – Fălticeni – św. Antoniego z Padwy
16.06 – Gura Humorului – Trójcy Przenajświętszej
16.06 – Fundu Moldovei – Trójcy Przenajświętszej
23.06 – Botoșani – Narodzenie Jana Chrzciciela
29.06 – Voievodeasa – św. Apostołów Piotra i Pawła
30.06 – Pojana Mikuli (stary kościół) – Najświętszego Serca Pana Jezusa
30.06 – Falcău – Najświętszego Serca Pana Jezusa
21.07 – Dumbrava – św. Joachima i Anny
28.07 – Plesza – św. Anny
4.08 – Vatra Dornei – Przemienienie Pańskie
10.08 – Moara – św. Maksymiliana Marii Kolbego
15.08 – Kaczyka (główny odpust) – Wniebowzięcie NMP

CALENDARUL HRAMURILOR 2019 din bisericile romano-catolice din decanatul de Bucovina

5.05 – Vicșani – Sf. Fecioară Maria, Regina Poloniei
5.05 – Dorohoi – Sf. Iosif Muncitorul
19.05 – Suceava – Sf. Ioan Nepomuk
30.05 – Păltinoasa – Înălțarea Domnului
9.06 – Solonețu Nou – Coborârea Sf. Duh (Rusaliile)
9.06 – Putna – Coborârea Sf. Duh (Rusaliile)
9.06 – Fălticeni – Sf. Anton de Padova
16.06 – Gura Humorului – Preasfânta Treime
16.06 – Fundu Moldovei – Preasfânta Treime
23.06 – Botoșani – Nașterea Sf. Ioan Botezătorul
29.06 – Voievodeasa – Sf. Ap. Petru și Paul
30.06 – Poiana Micului (biserica veche) – Preasfânta Inimă a lui Isus
30.06 – Falcău – Preasfânta Inimă a lui Isus
21.07 – Dumbrava – Sf. Ioachim și Ana
28.07 – Pleșa – Sf. Ana
4.08 – Vatra Dornei – Schimbarea la față a Domnului
10.08 – Moara – Sf. Maximilian Maria Kolbe
15.08 – Cacica (hramul principal) – Adormirea Maicii Domnului
25.08 – Cărlibaba (dieceza de Alba) – Sf. Ludovic rege

25.08 – Kirlibaba (diecezja Alba) – św. Ludwika króla
 1.09 – Seret – Narodzenie NMP; konsekrowanie ołtarza
 8.09 – Radowce – Narodzenie NMP
 8.09 – Frasin – Narodzenie NMP
 8.09 – Arbore – Narodzenie NMP
 14.09 – Mitocu Dragomirnei – Podwyższenie Krzyża Świętego
 14.09 – Stulpicani – Podwyższenie Krzyża Świętego
 14.09 – Clit – Podwyższenie Krzyża Świętego
 29.09 – Solca – św. Archaniołów Michała, Gabriela i Rafała
 6.10 – Kaczyka (II odpust) – NMP Różańcowej
 6.10 – Cornu Luncii – NMP Różańcowej
 13.10 – Câmpulung Moldovenesc – NMP Różańcowej
 20.10 – Pojana Mikuli (nowy kościół) – św. Jana Pawła II
 16.11 – Ițcani – św. Elżbiety Węgierskiej

1.09 – Siret – Nașterea Sf. Fecioare Maria; consacrarea altarului
 8.09 – Rădăuți – Nașterea Sf. Fecioare Maria
 8.09 – Frasin – Nașterea Sf. Fecioare Maria
 8.09 – Arbore – Nașterea Sf. Fecioare Maria
 14.09 – Mitocu Dragomirnei – Înălțarea Sfintei Cruci
 14.09 – Stulpicani – Înălțarea Sfintei Cruci
 14.09 – Clit – Înălțarea Sfintei Cruci
 29.09 – Solca – Sfinții Arhangheli Mihail, Gabriel și Rafael
 6.10 – Cacica (al doilea hram) – Sf. Fecioară Maria, Regina Rozariului
 6.10 – Cornu Luncii – Sf. Fecioară Maria, Regina Rozariului
 13.10 – Câmpulung Moldovenesc – Sf. Fecioară Maria, Regina Rozariului
 20.10 – Poiana Micului (biserica nouă) – Sf. Ioan Paul al II-lea pp.
 16.11 – Ițcani – Sf. Elisabeta a Ungariei

KRONIKA BUKOWIŃSKICH POLAKÓW 1904

CRONICA POLONEZILOR BUCOVINENI 1904

MARZEC

03.??. – **Waszkowce:** Jeden ze studentów zaczął prowadzić kurs nauki czytania, pisania i liczenia dla grupy mieszanej i żeńskiej miejscowych analfabetów. Dwu- względnie trzygodzinne zajęcia prowadził raz w tygodniu z każdą grupą. Uczestnicy kursów pracowali z zapalem i czynili duże postępy.

03.??. – **Czerniowce:** Jeden ze studentów zaczął prowadzić kurs dwa razy tygodniowo dla mężczyzn nieumiejących czytać i pisać.

03.01. – **Czerniowce,** Uniwersytet: W rozpoczynającym się letnim semestrze na uniwersytecie studioowało 42 Polaków.

03.01. – **Czerniowce:** Przeżywszy lat 65 zmarł podurzędnik pocztowy Antoni Januszewski. Zmarły posiadał odznaczenia wojskowe i honorowe, m.in. za czterdziestoletnią służbę. Był wieloletnim członkiem TBPiCP oraz innych stowarzyszeń narodowych i humanitarnych. Przez długi czas stał na czele miejscowego korpusu weteranów wojennych, za

MARTIE

03.??. – **Vășcăuți:** Unul dintre studenți a început un curs de învățare a cititului, scrierii și numărării pentru analfabeții din localitate cu un grup mixt și unul de femei. A ținut cursuri de câte trei ore o dată pe săptămână cu fiecare grup. Participanții la cursuri au muncit cu entuziasm și au făcut progrese mari.

03.??. – **Cernăuți:** Unul dintre studenți a început să țină cursuri de două ori pe săptămână pentru bărbații care nu știau să citească și să scrie.

03.01. – **Cernăuți,** Universitate: La începutul semestrului de vară la universitate studiau 42 de polonezi.

03.01. – **Cernăuți:** În vârstă de 65 de ani a decedat Antoni Januszewski, fost salariat la poștă. Răposatul poseda decorații militare și de onoare, printre altele, pentru patruzeci de ani de serviciu. A fost membru al APAF și L mulți ani, precum și al altor asociații naționale și umanitare. Pentru mult timp a fost în fruntea corpului veteranilor de război din localitate, pentru care a obținut titlul de președinte de onoare pe tot parcursul vieții. Răposatul și-a lăsat soția vă-

co wyróżniony został tytułem dożgonnego prezesa honorowego. Zmarły osierocił żonę i kilkoro dzieci, spośród których jeden z synów był kapitanem 93 pułku piechoty w Ołomuńcu, a drugi porucznikiem 22 pułku obrony krajowej w Czerniowcach. Pogrzeb Antoniego Januszewskiego przy licznych udziale publiczności odbył się w środę 2 marca.

03.02. – Czerniowce: Początek ćwiczeń gimnastycznych dla członków Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”.

03.03. – Czerniowce: Ukazał się 18. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim mowa Wojciecha hr. Dzieduszyckiego wygłoszona na obchodzie rocznicy powstania styczniowego w Wiedniu pt. „Obowiązki narodowe”.

03.03. – Wyżnica: Erazm Chmielewski obszernie zdał sprawę z działalności miejscowej Czytelni Polskiej oraz powstałego w styczniu 1904 r. Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”.

03.05. – Czerniowce: Walne zgromadzenie członków Towarzystwa Akademików Polskich „Ognisko” pod przewodnictwem prezesa Franciszka Charwata. Część sprawozdań odczytał sekretarz Ludwik Kobierzycki. Wybrano wydział: słuchacz praw Adam Mędrak – prezes, słuchacz praw Aleksander Biskupski – wiceprezes, słuchacz filozofii Stanisław Wład – sekretarz, słuchacz praw Adolf Bohosiewicz – skarbnik, słuchacz filozofii Witold Błada – bibliotekarz, słuchacz filozofii Edward Chalupa – zawiadowca lokalu i czasopism.

03.05.-08. – Czerniowce: Nauki rekolekcyjne ludowe w kościele OO. Jezuitów.

03.05. – Waszkowce, Czytelnia Polska w domu Moździerskiego: Miejskowa Czytelnia Polska pod przewodnictwem prezesa Jaworowskiego przyjmowała delegację czerniowieckiego Koła Mieszanego TSL na czele z prezesem Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” Kobierzyckim i przewodniczącym Koła Mieszanego TSL Charwatem, który w imieniu czerniowieckiego Koła wzbogacił przestarzały księgozbiór, otwierając tym samym waszkowiecką wypożyczalnię książek. W imieniu zgromadzonych członków Migdalewicz podziękował za ofiarowany księgozbiór.

03.05. – Suczawa, miejska sala gimnastyczna: Amatorzy miejscowej Czytelni Polskiej wystawili

duvã și câțiva copii orfani, dintre care unul din fii a fost căpitan al Regimentului 93 de Infanterie din Olomouc, iar altul locotenent al Regimentului 22 de Apărare Națională din Cernăuți. În mormântarea lui Antoni Januszewski a avut loc miercuri, 2 martie, cu o participare numeroasă a publicului.

03.02. – Cernăuți: Începerea exercițiilor de gimnastică pentru membrii Societății de Gimnastică „Sokół”.

03.03. – Cernăuți: A apărut nr. 18 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care a fost publicat discursul contelui Wojciech Dzieduszycki rostit la Viena, la celebrarea aniversării insurecției din ianuarie cu titlul „Obligațiile naționale”.

03.03. – Vijnîța: Erazm Chmielewski a relatat pe larg activitatea Asociației Polone de Lectură din localitate, precum și a Societății de Gimnastică „Sokół” înființată în ianuarie 1904.

03.05. – Cernăuți: A avut loc adunarea generală a membrilor Societății Studenților Polonezi „Ognisko” sub conducerea președintelui Franciszek Charwat. O parte din darea de seamă a fost citită de secretarul Ludwik Kobierzycki. A fost ales comitetul: studentul la drept Adam Mędrak – președinte, studentul la drept Aleksander Biskupski – vicepreședinte, studentul la filozofie Stanisław Wład – secretar, studentul la drept Adolf Bohosiewicz – trezorier, studentul la filozofie Witold Błada – bibliotecar, studentul la filozofie Edward Chalupa – coordonatorul localului și al publicațiilor.

03.05-08. – Cernăuți: Au avut loc recolecțiile populare în biserica Fraților Iezuiți.

03.05. – Vășcăuți, Societatea Polonă de Lectură din casa lui Moździerski: Societatea Polonă de Lectură sub conducerea președintelui Jaworowski a primit delegația Cercului Mixt SȘP din Cernăuți în frunte cu președintele Societății de Gimnastică „Sokół” Kobierzycki și conducătorul Cercului Mixt SȘP Charwat, care în numele Cercului din Cernăuți a îmbogățit colecția învechită de cărți, deschizând astfel o sală de închirieri de cărți în Vășcăuți. În numele membrilor participanți Migdalewicz a mulțumit pentru colecția de cărți oferită.

03.05. – Suceava, sala orășenească de gimnastică: Amatorii Societății Polone de Lectură din localitate au prezentat piesele într-un act „Nowa Francillon” de Abrahamowicz, „Chrapanie z rozkazu” de Chrzanowski, actul al treilea din piesa „Straszny Dwór” de

jednoaktówki „Nowa Francillon” Abrahamowicza, „Chrapanie z rozkazu” Chrzanowskiego, trzeci akt „Straszego Dworu” Stanisława Moniuszki na fundusz budowy własnego Domu Polskiego.

03.<06. – Czerniowce: Kocmański starosta Antoni Sworakowski został odznaczony przez cesarza Krzyżem Kawalerskim Orderu Franciszka Józefa.

03.06. – Czerniowce: Ukazał się 19. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, do którego dołączono 16. arkusz powieści J. I. Kraszewskiego „Bezimienna”.

03.06. – Czerniowce: Dalszy ciąg nadzwyczajnego walnego zgromadzenia członków TBPiCP.

03.06. – Czerniowce, dworzec kolejowy: Żegnany przez prezydenta kraju ks. Hohenlohego, duchowieństwo trzech obrządków katolickich i reprezentantów władz, abp Józef Teodorowicz po kilkudniowym głoszeniu nauk rekolekcyjnych w ormiańskokatolickim kościele parafialnym opuścił Czerniowce i udał się do Lwowa.

03.07. – Czerniowce: Rozpoczęto ćwiczenia gimnastyczne członków Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” na przyrzędach, z maczugami i laskami. Zajęcia odbywały się dwa razy tygodniowo, w poniedziałki i czwartki o godz. 20:00.

03.<09. – Czerniowce: Pogrzeb Emmy Krzystkówny, siostrzenicy ks. inf. Józefa Schmid. Jedną część konduktu żałobnego prowadził abp Józef Teodorowicz, drugą – ks. inf. Schmid.

03.<12. – Wiedeń: Sędzia powiatowy w Zastawnej Władysław Prus Mierzwiński został mianowany radcą Sądu Krajowego i kierownikiem Sądu Powiatowego z pozostawieniem go na dotychczasowym miejscu.

03.12. – Czerniowce: Dalszy ciąg walnego zgromadzenia członków TBPiCP poświęcony sprzedaży realności przy ul. Wydziału Krajowego i adaptowaniu kamienicy przy ul. Pańskiej 40 na Dom Polski.

03.12. – Czerniowce: Juliusz Wazl, emerytowany radca namiestnictwa, były członek czerniowieckiej Rady Miejskiej i wydziału miejskiego, wuj lwowskiego abp. Józefa Teodorowicza, obchodził 80-lecie urodzin.

03.13. – Czerniowce: Ukazał się 21. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, do którego dołączono 17. arkusz powieści J. I. Kraszewskiego „Bezimienna”.

Stanisław Moniuszko pentru fondul de construcții al propriei Case Polone.

03.<06. – Cernăuți: Starostele Antoni Sworakowski din Cozmeni a fost decorat de împărat cu Ordinul „Franz Joseph” în grad de Cruce de Cavaler.

03.06. – Cernăuți: A apărut nr. 19 al anului 22 al „Gazetei Polone” la care a fost anexat capitolul 16 din romanul „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

03.06. – Cernăuți: A continuat adunarea generală extraordinară a membrilor APAF și L.

03.06. – Cernăuți, stația de cale ferată: Arhiepiscopul Józef Teodorowicz după câteva zile de recolecții în biserica parohială armeano-catolică a părăsit Cernăuțiul plecând la Liov fiind condus la gară de președintele țării pr. Hohenlohe, clerul a trei rituri catolice și reprezentanți ai autorităților.

03.07. – Cernăuți: Au început exercițiile de gimnastică ale membrilor Societății de Gimnastică „Sokół” de pregătire cu măciuci și baghete. Activitățile se desfășurau de două ori pe săptămână, luni și joi la ora 20:00.

03.<09. – Cernăuți: A avut loc înmormântarea Emmei Krzystkówna, nepoata pr. infulat Józef Schmid. O parte a cortegiului funerar a fost condusă de arhiepiscopul Józef Teodorowicz, cealaltă de pr. inf. Schmid.

03.<12. – Viena: Judecătorul districtului Zastavna, Władysław Prus Mierzwiński, a fost numit consilier în Tribunalul Țării și șeful Tribunalului Districtual, rămânând la locul său actual.

03.12. – Cernăuți: Continuarea adunării generale a membrilor APAF și L dedicată vânzării bunurilor materiale din str. Wydział Krajowy și adaptarea imobilului din str. Pańska 40 pentru Casa Polonă.

03.12. – Cernăuți: Juliusz Wazl, consilier emerit al guvernului, fost membru al Consiliului și Departamentului Orașului Cernăuți, unchiul arhiepiscopului Józef Teodorowicz din Liov a sărbătorit a 80-a aniversare a zilei de naștere.

03.13. – Cernăuți: A apărut nr. 21 al anului 22 al „Gazetei Polone” la care a fost anexat capitolul 17 al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

03.13. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: Societatea de Gimnastică „Sokół” a organizat o celebrare pentru cinstirea memoriei starețului pr. Augustyn Kordecki, apărătorul Czeștochowej. În program au fost cuprinse: prelegerea cu titlul „Pr.

03.13. – **Czerniowce**, sala Czytelni Polskiej: Urządzony przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” obchód ku uczczeniu pamięci obrońcy Częstochowy przeora ks. Augustyna Kordeckiego. W programie znajdował się odczyt wygłoszony przez Jana Kobierzyckiego pt. „Ks. Augustyn Kordecki”, dwa utwory Niewiadomskiego w wykonaniu Ireny Rużyckiej przy akompaniamencie doktorowej Olgi Świerzechowej, „Kujawiak” Wieniawskiego, Koncert 9 Beriota, odegrany przez Arnosta Sedlaczka i przy akompaniamencie panny St. Muchówny, „Krakowiak” i „Ptak przelotny” Stanisława Moniuszki w wykonaniu kwartetu solowego: Balan (bas), Grzegorz Cicimirski (tenor I), Hammer (baryton), dr Tadeusz Mischke (tenor II) oraz obraz sceniczny „Ks. Augustyn Kordecki”.

03.13. – **Wyżnica**: Amatorzy Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” bardzo dobrze wystawili komedię Zygmunta Przybylskiego „Pierwszy bal” i obrazek dramatyczny Władysława Ludwika Anczyca „Łobzowanie”.

03.13-16. – **Kraków**: Zjazd polskich stowarzyszeń akademickich zrzeszonych w centralnym związku „Ogniwo”. Na zjeździe reprezentowane było Towarzystwo Akademików Polskich „Ognisko” z Czerniowiec. Jego prezes Franciszek Charwat został wybrany do trzyosobowego prezydium zjazdu.

03.14. – **Czerniowce**, lokal Czytelni Polskiej: Posiedzenie wydziału Koła Polskiego.

03.15. – **Czerniowce**, Rada Szkolna Krajowa: Uplýwał termin konkursu m.in. na nauczyciela religii w II Gimnazjum czerniowieckim władającego językiem polskim.

03.17. – **Czerniowce**: Ukazał się 22. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”. Za szwajcarskim „Neueste Nachrichten” podano wiadomość o wydaleniu Ignacego Paderewskiego z Petersburga za to, że zwrócił uwagę, iż nie jest Rosjaninem, lecz Polakiem. Ukazało się także ogłoszenie Izabeli Krzyżanowskiej o jej pracowni sukien damskich.

03.19. – **Czerniowce**, sala hotelu Centralnego: Doroczne walne zgromadzenie członków stowarzyszenia austriackich urzędników kolejowych. Wybrano zarząd, do którego weszli m.in.: kontroler ruchu Rudolf bar. Jabłoński, asystent Jan Polak – skarbnik, adiunkt Albin Hammer, adiunkt Wojciech Wejdelek.

Augustyn Kordecki” rostită de Jan Kobierzycki, două creații de Niewiadomski, interpretate de Irena Rużycka, acompaniată de Olga Świerzechowa, „Kujawiak” de Wieniawski, Concertul 9 de Beriot interpretat de Arnost Sedlaczek și acompaniat de domnișoara St. Muchówna, „Krakowiak” și „Ptak przelotny” de Stanisław Moniuszko în interpretarea cvartetului: Balan (bas), Gregorz Cicimirski (tenor I), Hammer (bariton), dr. Tadeusz Mischke (tenor II), precum și piesa de scenă „Pr. Augustyn Kordecki”.

03.13. – **Vijnița**: Amatorii Societății de Gimnastică „Sokół” au interpretat foarte bine comedia „Pierwszy bal” de Zygmunt Przybylski și piesa dramatică „Łobzowanie” de Władysław Ludwik Anczyc.

03.13-16. – **Cracovia**: A avut loc congresul asociațiilor poloneze universitare reunite în Uniunea Centrală „Ogniwo”. La congres a fost reprezentată și Societatea Universitarilor Polonezi „Ognisko” din Cernăuți. Președintele său Franciszek Charwat a fost ales în prezidiul congresului format din trei persoane.

03.14. – **Cernăuți**, localul Societății Polone de Lectură: A avut loc ședința comitetului Cercului Polonez.

03.15. – **Cernăuți**, Consiliul Școlar al Țării: Expira termenul concursului, printre altele: pentru profesorul de religie cunoscător al limbii polone, pentru Gimnaziul II din Cernăuți.

03.17. – **Cernăuți**: A apărut nr. 22 al anului 22 al „Gazetei Polone”. Conform publicației elvețiene „Neueste Nachrichten” a fost dată știrea despre expulzarea lui Ignacy Paderewski din Sankt Petersburg pentru faptul că a atras atenția că el nu este rus, ci polonez. De asemenea, a apărut anunțul Izabelei Krzyżanowska despre atelierul său de rochii de damă.

13.19. – **Cernăuți**, sala Hotelului Central: A avut loc adunarea generală anuală a membrilor asociației funcționarilor feroviari austrieci. A fost ales comitetul în care au intrat, printre alții: controlorul de trafic baronul Rudolf Jabłoński, asistentul Jan Polak – trezorier, adjunctul Albin Hammer, adjunctul Wojciech Wejdelek. În comisia de revizie a fost ales Mercik, căruia cu prilejul aniversării a 25 de ani de activitate i-a fost înmănată o diplomă trimisă de conducerea centrală.

03.19. – **Liov**, sărbătoarea Sf. Iosif: Enoriașii cultului armeano-catolic l-au felicitat pe arhiepiscopul Józef Teodorowicz. În numele lor a vorbit Bohdanowicz.

Do komisji rewizyjnej wybrano Mercika, któremu z racji jubileuszu 25-lecia służby wręczono dyplom przysłany z centralnego zarządu.

03.19. – **Lwów**, uroczystość św. Józefa: Parafianie obrządku ormiańskokatolickiego składali życzenia abp. Józefowi Teodorowiczowi. W imieniu parafian przemawiał Bogdanowicz.

03.<20. – **Czerniowce**: TBPiCP sprzedało realność przy ul. Wydziału Krajowego Waclawowi Fontinowi, właścicielowi drogerii, za 42 tys. kor.

03.20. – **Czerniowce**: Ukazał się 23. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, do którego dołączono 18. arkusz powieści J. I. Kraszewskiego „Bezimienna”.

03.20. – **Czerniowce**, sala biblioteczna Czytelni Polskiej: Walne zgromadzenie członków Towarzystwa Rękodzielników Polskich „Gwiazda”, uprzednio przewidywane na niedzielę 6 marca. Obradom przewodniczył prezes Edward Schwarz. W imieniu komisji rewizyjnej referował Antoni Waltenberger. Oprócz członków honorowych „Gwiazda” miała 25 członków wspierających i 118 członków zwyczajnych. Stwierdzono wzrost materialny Towarzystwa, które w roku sprawozdawczym osiągnęło stały fundusz 3544,23 kor. W przeciągu roku wzrósł on o 1127,90 kor. Fundusz zapomogowy zamknął się kwotą 815,25 kor., a wartość całego majątku doszła do 3646,86 kor. Po dyskusji nad sprawozdaniami i po udzieleniu absolutorium wydziałowi wybrano czterech członków na okres dwuletni (Czerniawski, Hillich, Panecki, Schwann).

03.21.-24. – **Czerniowce**: Rekolekcje dla panów w kościele OO. Jezuitów.

03.<24. – **Dornawatra**: Arcyksiążę Eugeniusz ofiarował 400 kor. na budowę kościoła rzymskokatolickiego.

03.24. – **Czerniowce**: Ukazał się 24. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”. W numerze opublikowano piękny wiersz patriotyczny „Śnieg” Leopolda Duszeńki. Tutaj także m.in. ogłoszenia: Stefana Gainy, założonej w 1896 r. cukierni Goreckiego, cukierni W. Kucharczyka, apteki Grabowicza, drukarni E. Kanarskiego oraz „Kuriera Lwowskiego”.

03.<27. – **Czerniowce**: Apel miejscowego wydziału „Sokoła” o masowy udział członków „Sokoła” w ćwiczeniach gimnastycznych, odbywających się w poniedziałki i czwartki w godzinach 20:00-21:00.

03.27. – **Czerniowce**: Ukazał się 25. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, do którego dołączono 19. arkusz powieści J. I. Kraszewskiego „Bezimienna”.

03.<20. – **Cernăți**: APAF și L a vândut bunurile materiale de pe str. Wydział Krajowy lui Waclaw Fontinow, proprietarul farmaciei pentru 42 de mii de coroane.

03.20. – **Cernăuți**: A apărut nr. 23 al anului 22 al „Gazetei Polone” la care a fost anexat capitolul 18 al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

03.20. – **Cernăuți**, sala Bibliotecii Societății Polone de Lectură: A avut loc adunarea generală a membrilor Societății Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda” programată inițial pentru duminică 6 martie. Dezbaterile au fost conduse de președintele Edward Schwarz. În numele comisiei de revizie a informat Antoni Waltenberger. În afară de membrii de onoare Societatea „Gwiazda” mai avea 25 de membri simpatizanți și 118 membri obișnuiți. S-a constatat o creștere financiară a Societății, care în anul de referință a ajuns la un fond fix de 3544,23 coroane. Pe parcursul anului a crescut cu 1127,90 coroane. Fondul de ajutorare s-a închis la 815,25 coroane, iar valoarea totală a proprietății a ajuns la suma de 3646,86 coroane. După discuțiile asupra dărilor de seamă și acordarea calificativelor pentru comitet au fost aleși patru membri pe o perioadă de doi ani (Czerniawski, Hillich, Panecki, Schwann).

03.21.-24. – **Cernăuți**: Au avut loc recolecțiile pentru domni în biserica Fraților Iezuiți.

03.<24. – **Vatra Dornei**: Arhiducele Eugeniusz a oferit 400 coroane pentru construirea bisericii romano-catolice.

03.24. – **Cernăuți**: A apărut nr. 24 al anului 22 al „Gazetei Polone”. În acest număr a fost publicată o frumoasă poezie patriotică „Śnieg” de Leopold Duszeńko. Tot aici au apărut anunțurile: lui Ștefan Gaina, cofetăriei lui Gorecki înființată în anul 1896, cofetăriei lui W. Kucharczyk, farmaciei lui Grabowicz, tipografiei lui E. Kanarski, precum și a „Curierului de Liov”.

03.<27. – **Cernăuți**: Apelul comitetului local al Societății „Sokół” pentru participarea în număr mare a membrilor la exerciții de gimnastică, care aveau loc luni și joi între orele 20:00-21:00.

03.27. – **Cernăuți**: A apărut nr. 25 al anului 22 al „Gazetei Polone” la care a fost anexat capitolul 19 al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

03.27. – **Colomeea**: A avut loc congresul anual al șoimilor celei de-a VII-a Regiuni în Colomeea, la care șoimii din Bucovina au fost reprezentați de președin-

03.27. – **Kołomyja:** Doroczny zjazd sokoli VII Okręgu w Kołomyi, na którym bukowińskich sokolów reprezentował prezes czerniowieckiego gniazda Jan Kobierzycki. Zjazd m.in. uchwalił, że kolejny odbędzie się w Czerniowcach 15 maja 1905 r.

03.28. – **Czerniowce,** lokal Czytelni Polskiej: Posiedzenie wydziału bukowińskiego Koła Polskiego.

03.28. – **Lwów:** Zmarł Kazimierz Skrzyński, wiceprezes Towarzystwa Dziennikarzy Polskich i członek redakcji „Gazety Lwowskiej”.

03.30. – **Kocmań:** Do zarządu powiatowego Towarzystwa Rolniczego wybrano m.in. hr. Stanisława Grzymałę Jabłonowskiego – przewodniczący, Seweryna Negrusza – sekretarz, Feliksa Passakasa – członek.

03.31. – **Czerniowce:** Ukazał się 26. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym m.in. odezwa wzywająca rodaków do finansowego wspierania budowy Domu Polskiego w Waszkowcach oraz wezwanie do odnowienia prenumeraty i wyrównania zaległości.

03.31. – **Czerniowce:** Dyrekcja Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności (Wł. Sołtyński, M. Trzciniński, St. Sołtyński) sporządziła „Sprawozdanie (...) za miesiąc marzec 1904”.

dr Jan Bujak – Kraków

tele lor din Cernăuți, Jan Kobierzycki. Printre altele, congresul a hotărât că următorul congres va avea loc la Cernăuți pe data de 15 mai 1905.

03.28. – **Cernăuți,** localul Societății Polone de Lectură: A avut loc ședința comitetului Cercului Polonez Bucovinean.

03.28. – **Liov:** A decedat Kazimierz Skrzyński, vicepreședintele Societății Jurnaliștilor Polonezi și membru al redacției „Gazeta de Liov”.

03.30. – **Cozmeni:** În conducerea Societății de Agricultură din district a fost ales, printre alții, contele Stanisław Grzymała Jabłonowski – președinte, Seweryn Negrusz – secretar, Feliks Passakas – membru.

03.31. – **Cernăuți:** A apărut nr. 26 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care, printre altele, s-a publicat apelul chemând compatrioții la sprijinirea financiară a construcției Casei Polone din Vășcăuți, precum și chemarea abonaților pentru reînnoirea abonamentelor și achitarea restanțelor.

03.31. – **Cernăuți:** Conducerea Societății Polone Bucovinene de Creditare și Economii (Wł. Sołtyński, M. Trzciniński, St. Sołtyński) a întocmit „Darea de seamă (...) pentru luna martie 1904”.

Trad. Maria Mețec

KALENDARIUM ROCZNIC

2019

CALENDARUL ANIVERSĂRILOR

KWIECIEŃ

3 IV – 170. rocznica śmierci **Juliusza Słowackiego** (1809-1949), poety, dramaturga, twórcy polskiego dramatu romantycznego;

6 IV – 105. rocznica śmierci **Józefa Chelmońskiego** (1849-1914), malarza, przedstawiciela realizmu;

7 IV – 135. rocznica urodzin **Bronisława Malinowskiego** (1884-1942), antropologa społecznego i ekonomicznego, podróżnika, etnologa i socjologa;

10 IV – 120. rocznica urodzin **Ewy Szelburg-Zarębiny** (1899-1986), pisarki;

11 IV – 70. rocznica urodzin **Stefana Chwina** (1949), pisarza, krytyka literackiego, historyka literatury;

13 IV – 120. rocznica urodzin **Karoliny Beylin** (1899-1977), pisarki, tłumaczki, dziennikarki;

APRILIE

3 IV – 170 de ani de la moartea lui **Juliusz Słowacki** (1809-1949), poet, dramaturg, creator al dramei romantice poloneze;

6 IV – 105 ani de la moartea lui **Józef Chelmoński** (1849-1914), pictor, reprezentant al realismului;

7 IV – 135 de ani de la nașterea lui **Bronisław Malinowski** (1884-1942), antropolog social și economic, călător, etnolog și sociolog;

10 IV – 120 de ani de la nașterea **Ewei Szelburg-Zarębina** (1899-1986), scriitoare;

11 IV – 70 de ani de la nașterea lui **Stefan Chwin** (1949), scriitor, critic literar, istoric al literaturii;

13 IV – 120 de ani de la nașterea **Karolinei Beylin** (1899-1977), scriitoare, traducătoare, jurnalistă;

14 IV – 130. rocznica urodzin **Walerego Goetela** (1889-1972), geologa i paleontologa;
15 IV – 15. rocznica śmierci **Karola Dejny** (1911-2004), językoznawcy, polonisty i slawisty;
16 IV – 15. rocznica śmierci **Jana Szczepańskiego** (1913-2004), socjologa;
19 IV – 70. rocznica urodzin **Antoniego Libery** (1949), pisarza, tłumacza, krytyka literackiego, reżysera teatralnego;
23 IV – 50. rocznica śmierci **Krzysztofa Kome-
dy** (1931-1969), pianisty, kompozytora jazzowego, twórcy muzyki filmowej;
24 IV – 5. rocznica śmierci **Tadeusza Różewi-
cza** (1921-2014), poety, dramaturga, prozaika i scenarzysty;
26 IV – 60. rocznica urodzin **Stanisława Sojki** (1959), muzyka jazzowego, pianisty i kompozytora;
27 IV – 80. rocznica urodzin **Stanisława Dziwisza** (1939), kardynała, długoletniego sekretarza Jana Pawła II;
28 IV – 115. rocznica urodzin **Jana Izydora Sztau-
dyngera** (1904-1970), poety, satyryka, tłumacza;
29 IV – 90. rocznica urodzin **Waldemara Kazanec-
kiego** (1929-1991), kompozytora muzyki poważnej i filmowej;
30 IV – 90. rocznica urodzin **Zygmunta Kubiaka** (1929-2004), prozaika, eseisty, tłumacza.

14 IV – 130 de ani de la nașterea lui **Walery Goetel** (1889-1972), geolog și paleontolog;
15 IV – 15 ani de la moartea lui **Karol Dejna** (1911-2004), lingvist, polonist și slavist;
16 IV – 15 ani de la moartea lui **Jan Szczepański** (1913-2004), sociolog;
19 IV – 70 de ani de la nașterea lui **Antoni Libera** (1949), scriitor, traducător, critic literar, regizor de teatru;
23 IV – 50 de ani de la moartea lui **Krzysztof Kome-
da** (1931-1969), pianist, compozitor de jazz, creator al muzicii de film;
24 IV – 5 ani de la moartea lui **Tadeusz Różewicz** (1921-2014), poet, dramaturg, prozator și scenarist;
26 IV – 60 de ani de la nașterea lui **Stanisław Sojka** (1959), cântăreț de jazz, pianist și compozitor;
27 IV – 80 de ani de la nașterea lui **Stanisław Dzi-
wisz** (1939), cardinal, mulți ani secretar al papei Ioan Paul al II-lea;
28 IV – 115 ani de la nașterea lui **Jan Izydor Sztau-
dynger** (1904-1970), poet, satiric, traducător;
29 IV – 90 de ani de la nașterea lui **Waldemar Ka-
zanecki** (1929-1991), compozitor al muzicii culte și de film;
30 IV – 90 de ani de la nașterea lui **Zygmunt Ku-
biak** (1929-2004), prozator, eseist, traducător.

ISSN 1223-4192

Str. Ion Vodă Viteazul nr 5

720034 Suceava

Tel./fax: +40 230 520355

e-mail: redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

DTP | Druk | Tipar

**Kolektyw redakcyjny
Colectivul de redacție**

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Barbara Breabăn

Maria Mețec

Iuliana Agneșca Dascălu

Ilona Biseada

Alina Valentina Spaine

Ierzynka Michalina Budaș

